نوټ: اسم کتاب در صفحه ۴ سطر ۴ ذکر شده

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد وثنا ده هغه خدای ته چه انسان ی پیدا کړ او بیان لوړ کا او تمیز ی
ورکا لښورو حیوانانو په نطق؛ او دنیا سره او خپل کلام پاک ی نازل کا په افصح
بیان سره په هغه معجز او ابلغ دی له کلام د ټولو بلغا او فصحا ستاینه او
سپاس دی هغه خاوند له چه بی له ده نسته بل خاوند او نه بل بنده دو ګریو
ښښنش دی دی په انسانانو پخوب و نبر و یالی او د هری بلیغ و دنیا
ملهم دی درود نا محدود پر هغه پیغمبر دی علیه الصلوات والسلام
چه موږ تی راوښوله سمه لار او روده

بیت

دی دی رهبر دکاینا تو تر ده جار شم
دی دی نامور د مخلوقاتو تر ده جار شم

خدای رحمتونه دی وی د ده پر اولاد او اصحابو چه پر اسمان د هدی

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

رڼا ستوری دی او د پیغمبر د گوتی خلاف عمل کړ دوی نو ای د دین
سپه سالار به له موږه ورکړ دوای او د رحمت ور بو نسکور

بیت

د پیدی د اسمان ستوری | ځی رڼای لور په لوری
تشپید زموږ می کړه روښاند | دوی د وی خوښی پخپاند

بخاص کره د خدای رحمتونه دوی نازل په څلورو یارانو د نبی په غوره
ملګریو او د ده په ټولو اولاد خاندان اما بعد په دی پوه شی چه دنیا د انسان
غوره خاصه ده او د نطق تاج هغه د کرمنا تاج دی چه خالق تعالی د
~~غوره خاصه~~ آدم پر سر نسکور کړ او پېهره زمانه کی خدای تعالی په انسانانو کی
غوره شاعران او د دنیا خاوندان پیدا کړل چه الشعراء تلامیذ الرحمن د ګڼل سوا
او د دوی دنیا وی پر ګلد داسی خوږی دی چه انسان زړه انشراح په
مومی او د خوږو و زړو مرهم وی زه چه محمد هوتک یم او په اصل پښتون
په قندهار کښی اوسم له پیره ده چه په ویلو د داسی دنیا و بخت یم او د پښتو
او ورځی می هم د غه کار دی دا ډیرو قتونه تیر سول چه ما غوښتل په زه د پښتو

شاعرانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاعرانو تذکره وکابندم او د دوی احوال سره راټول کاندم مګر زمانې ماته فراغ نه
راکاوه دا هیله مې په زړه کې وه چې سوه ځکه چې پر قندهار د ظلم او د جفا تورتم تیرو
وه او هیڅ آرام نه درلود او نه فراغ ګاهې به مغولو چپاو نه کړل او ګاهې به د ګرګین
د ستم سوران وه او س په حق تعالی موږ خلاص کړو له هغو ظلمو څخه او فارغ سوه
زړونه زموږ او زموږ ملک حاجي میر خان علیه الرحمة دوی له قندهاره یاسته
او پښتانه ې د دوی له جوره آزاد کړل نو زما زړه فارغ سوله اندوه او قلم مې تړوا جنسیت
هغه وقت په زمانه اراده د ی خبر سوم موږ د پښتنو د سترګو تور امام المسلمین و
ابن قاتل الرفضة والکافرین شاه حسین ادام الله دولته الی یوم الدین   بیت

د پښتنو پادشاه حسین هوتک — په ملکانو کې دی دی لوی ملک
د حاجي میر غلجي زوی ګرزنت — خالقه تل دوی ګلان داعې

نوی زه وغوښتم خپل د بارته او ماته ې تشویق وکا او الطاف ې ښکاره کا
چې دا خپله اراده پوره کاندم او د پښتنو شاعرانو حال سره راټول کاندم خله
چې زموږ پادشاه او د نیا لم خپلو دربار شا د حسین خلد الله ملکه و سلطنته
هیڅکله هم د نبی وینا خاوند او د پښتنو د شعر شوقمن دی نو ما وغوښته چې زړه زړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمی سی او دپښتنو د شاعرانو احوال ټول کړی سنکاره دوی په ماله

د پېرو شاعرانو د پښتنو احوال اندر ټول کړی دی او هغه وقتونه

زیدم له وگړیو تخم می د پېر سنه حالونه او ربدلی دی او اوس هغه مو

لل الله په عوښتی کا بزم د دی کتاب نوم دی پټه خزانه ځکه په دل

را غلی دی په پټه و او نو سنکاره خالق تعالی دی لټوله مسلمان

د هوبه د پادشاه سیورې دی تل وی او دایم په دغه کتاب چه ما

او سخ و د جمعه ۱۶ د جمادی الثانی سنه و ۱۱۴۱ سنه هجری

د رو خزانو منقسم دی لمړی خزانه په بیان د هغو شاعرانو په چه

دو همه خزانه په بیان کی د هغو شاعرانو چه اوس ژوندی دی

په بیان لبن د هغو اربتینو او ښځو چه دو پښتنو ندیانه

لمړی خزانه

د هغو شاعرانو چه پخوا تېر سوی او هوبه ته د دوی وینا دی سنکاره

المشایخ قطب العارفین و زبدة الواصلین بابا هوتک علیه الرحمة

(c) ketabton.com: The Digital Library

تولد شوی و او د تولر پلار بابا غلجي و رحمة الله علیه چه پخپل وقت کښې مشر ګڼل کیدی د پښتنو
بهوتک په الغز کې ډیر پیدلی و په سنه هجري ۶۶۱ کې او هغه وقت چه لوی سو
نو یې کار د خدای عبادت او په الغز او سوری کښې د قوم سردار او بادار و   نقل دی
ت چه په هغه وقت کې به بې ځل مغولو دا رغنه او یرغاره و لوټ کاوه الغز او اولان او کلا
یې تالا کړل بابا هوتک ځیل قوم ونه راټول کړل او د سره غر سر دی یر مغولو شخوه دو تله
بهر دی جګړه کې مغول تالا سول او د پښتنو ګڼ ډیر وڅرل مانه ځیل پلار داود خان
داسی نقل وکا چه سور غر په دغه روڅ د مغولو په وینو داسی لجند سو چه پلو شو
دمره بر بینا مانه کا په دی شخړه کښې پښتانه لبراو بې ځواک وه چه د سره مغولو
بیته راغله او اخیستدی وکانو یو څو غښتلی د بابا هوتک ځلوان و مړل بابا هوتک
په لوړ ... دا سے ... بولوله او په غیشوی د مغولو تر ... نه شیرل غښتلو میړ و
بچه دا سندره او رملله په جګړه تودیدل تر څو چه سور غری د مغلو په وینو ولاړه
او توله ی پیپنا کړل هغه سندره زما پلار علیه الرحمة داسی راته ویلي

بیتو نه

پر سور غر بل راته نن اور دی || وګړیه جور راته پیغور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر کلی کور باندی مغل راغی
غبتلیو تنګ کړی دامووار دی
په پښتنخا یی پلخلو دی
آدم رغی غبتلیو راسی
توری تیری غښی تر ولاسی
زلمو په غشیو کړی وار ونه
ور وړاندی کړی چنل تترونه
زیاد زلمو وینی بهیږی
میرځی رغلی او تر هیږی
پښتنو هلی پر غره جنګ دی
مهال د توری دی د ننګ دی
زلمو پر ننګ ځانونه مړه کړه
د پښتنخا ځځی ساته کړی

هم په غزنی هم په کابل راغی
مغل راغلی په تلوار دی
پر کلی کور باندی مغل راغی
پر تنګ ولاړ د پښتنخا سی
پر کلی کور باندی مغل راغی
د تیرو توره ګزار ونه
پر کلی کور باندی مغل راغی
ځځکی او غروند په سر کیږی
پر کلی کور باندی مغل راغی
سور غر په وینو د دوی رنګ دی
پر کلی کور باندی مغل راغی
دښمن په غشیو مو پیده کړی
پر کلی باندی مغل راغی

نقل دی چه بابا هوتک د مغلو سره دیر جنګونه وکړل او دارغنداو پوری خواته ی وشړل او هرکله به د اتغر او مرغی غبتلیو پر دوی یرغلونه کړل او په غزونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

به مغول ننوتل بابا هوتک چه سپین بږیری سوځري نه ؤ او یا کال و په سنه ۷۴۰ هجري
وفات سو

ذکر د کاشف اسرار شیخ ملکیار چه د بابا هوتک

مشر زوی وا او تر هغه پلار وروسته د قوم د مشرتابه بګړۍ په سر کړله نقل کا
ري چه ملکیار بابا ډیر غښتلی او قوتمند سړی و په جنګو کې به ئې لسو تنو سره بد و په هغه
سنه چه بابا هوتک وفات سو ملکیار بابا د پنځه ویشتو کالو زلمی و هسې وایي چه ملکیار بابا
د سیوري په لتو کې ډیر پهلوان را تول کړل او هلته ئې کارېز وکیندل او خپل زلمي ئې په
کښتو کرنه وګمارل مغول چه په دغو وداینو غوبل سول پر سیوري ئې یرغل وکا او د
ملکیار بابا سره ډیر سخت جنګونه وسول په دغو جنګو کښ د پښتنو هېنې ورانې سوې او ځني
ولاړل مړ ئې او هغه وخت ته ځني هم و خاته و لاړی خو اته هلته ئې خپل زلمي سره یو تول او یرغل
راغلل مغول ئې وشړل او سیوری ئې بیا ودان کې هسې نقل کا چه په سنه ۷۴۹
هجري کې په پسرلي اترناب ډیر زک سو په سختو نیزو او په یوه میاشت ئې چه نو نو
او خوړا د کټ غاړې غاړې بهیدې ملکیار بابا چه د ترنک څنډو ته راغی هسې سنده ئې
وویلی

سندره د ملکیار بابا

ترنک بهیږي د ترنک بهیږي غاړې ترغاړې ۹ زما زړګی خوځیږي لالی غواړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

که ړوندو ړوندو + د ترنګ ړونده + خاوند د پیچ ده + چه دړه کی موم + زما خپله سوده

که نیږدی نیږدی + نیږد بیلتون دی + ړنږه نیږدو مړی + په ویرژړلی + په غم نړبوندی

که اوږدی اوږدی + په ډیرو می اوږدی + داداوس ټوچ کا + د ویر نیږوند + بل د یر په زور دی

نمخنځ یوسه + سپینی سپوږمۍ + ورته وو ایه + چه ترنګ تال کړم + ستا له خوا ګډیه

که خیږو خیږو + او بوسوان کړی + بل ملګیاردی + پاته لیاردی + سوب ی جانان آباد

نقل کا چه ملکیار بابا دا سندری و ویلی د خاوند په قدرت ترنګ یو اوبه دلرګی ماوي او دلته درود

دیوی څنډی او بلی څنډی په ټلو او غږ د لیږ بند سو پر ترنګ یو پل جوړ سو میار بابا هم

پر دی پل تیر سوا و خپل مقصد ته واصل سو نقل کا چه یوه ورځ ملیار بابا

د خپل تره توخی کور ته ولاړ او د خپل تره زوی نور بابا ئی ولید چه غښتلی تړی نا ملید څنی پښته

وکا چه تره بوره دا څکری هغه ویل د مغولو په جګړو کی ستا ملا تړیم ملیا. بابا دعا کړه ورته

چه تره بوره تل سوبمن اوسی وایی چه هر وقت به نور بابا په جګړو کی بری مومند او ماته ی د هیچا

په یاد نه ده هسی نقل کا چه یوه ورځ د مغولو تاړاک پر سیوری راغی او هغه وقت

د ملکیار بابا په کلا کی څوک نه و پرته له ښځمینو نور بابا چه خبر سو ژر ئی ځان هغه کوت

ته ورساوه او په یوه تن ئی مغوله شړل او ډیری مړه کړل دا قول د ملکیار بابا د دعا برکت و

ذکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د مقبول سبحانی غوث صمدانی شیخ خرښبون سړبني رحمة الله علیه د پښتون بابا
د کسي د عبدالرشید مهمند و څاوند تعالی د ده ته ښکاره کمالات او کرامات ورکړي و د خدای
په عبادت به بخت و نقل کا چه د پلار په ژوندکی لار رخصت سوا و د خپلو اولاد و سره
راغی که کسي غځه غوري مرغن ته او کله به و لاړ د غندان غره ته او هلته به ی خدای تعالی
ستاید او لمانځه او په کال کی به یو وار تلی د خپل تره بیټني نیکه لید ته به ی کوله او پسله وفات
به ی هم زیارت ته ورتلی خرښبون بابا د شیخ اسماعیل سره چه د بیټني نیکه زوی ګولوی و
او هغه وخت چه خرښبون د کسي له غره غندان ته راتلی نو اسماعیل بابا به د ده سپی د یره
وشړل سپی والې چه یو وقت خرښبون بابا او اسماعیل د سړبن او بیټني نیکه په مخ کښې
ناست و د دوی کور و د کسي په غره نو خرښبون د پلار او تره لخوا په تګ او په رخصت
ماذون سو اسماعیل نیکه داسي زاری وکړلی

که یون دی یون دی + مخکی بلیتون دی + له کسي غره ځڅه + ځي خرښبو ندی
که ورو ره وروره + خرښبون ورو ره + ته چه بلیتون کړی + زما و پیر ته ګوره
په چې مرغې له + تورې کړې له + همزولی یاته + ځه څه برېږي له
د خدای د یاره + خرښبون یاره + په هیر مو نکړې + زموږ کهول دارا

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه مې رېبړي + يار مې بېلېږي + بياتون ئې اوږدي + ځان پرې سو څېړي

نقل کا چې اسماعيل بابا خرشبون بابا هسې عبرګون وکاوه

څلوريځ د خرشبون بابا

بېلتانه نار مې وسو پر کور باندې | زه به هېر نه کړم په ډه شوې چېښ پر ور باندې

له خپلواکو به بېلېږم په سر وسترګو | دوا به سترګې مې په وينو دې شړواندې

اسماعيل ستا نارو مې زړګي مري کې | بېلتانه خرشبون بيا له تا پر دې کې

نه هېرېږي که مې بيا نه ستا يادې کې | په چېړو د وير به پرې سي زړه مراندې

ځمه ځمه په ارمود ديون مې دي وړمخ کله ته | د بيا نه څوري به اچوم وترنخ ته

ستا سي ياد بيج وي لبس زړه وسخ ته | که دا محکه غږوند بتول اشي لاندې باندې

نقل کا چې خرشبون بابا ولاړه په مرغه کې ميشت سو او هلته هم وفات سو په کال هجري ۴۱۱ و سنه ورو سته ئې زامن هم په غوره (مرغه) کې او سيدله او د کاسي اولاد بيا ړته ولاړه د کسي غره او پښين په لتو کې ميشته سول او د کند او زمند اولادونه خپاره سول او ولاړل د ننګرهار او خيبر او پېښور لتي ئې ونيولې

ذکر قدوة الواصلين مظهر تجليات الٰهي شيخ متي خليل غوريا خيل سربني عليه

(c) ketabton.com: The Digital Library

الرحمة الله الولي شیخ متي د شیخ عباس زوی و چه عباس د عمر اوګی د خلیل زوی و خلیل
د غور یا غوریا د کند ابن خرشبون زوی و چه حضرت سربني قدس الله سره له زامنو څخه و
زما پلار علیه الرحمة و ماته داسې نقل وکا چه د خرشبون علیه الرحمه مرګ په مرغه کې و
او اولادې هم په ارغسان او مرغه او پښین کې سره خپاره سول ځینې ورڅخه د
ژوب او کوهړک غره ته او امران او حسن د شیخ متي ورونه پر سپین غره او سیدال
په وروسته د مشرورو په نامه مشهور سو د خواجه امران غرا وبي بي خالا د دوی
خور په پښین کې و چه هورې ی زیارت دی یو بل ورور ی و په ګرمام کې شیخ دی
نقل کا چه شیخ متي قدس الله سره په کال هجري ۶۲۲ زیږیدلی وا و په عمر د پنځه
شپیتو کالو د ترنک ~~له دوده~~ پر غاړه وفات سو او پر سپین غونډي لویه شیخ دی چه
کلات بالده سی نقل کا چه پر سپین غونډي هیڅ اوبه نه وي او ډولي ډولي پښتانه او اولاده
چه په دوی ده د زیارت ته تلل د ترنک له دوده به ی اوبه ور سره وړلې یوه ورځ
شیخ محمد زهیر د ده مشر زوی د ده په زیارت کې د ښه دیر تږی وګه ی کتل د متي بابا
له قبره سره نژدې ی اوبه را د غوره څېدې او هلته بها نده چینه پیدا سوه دا او به تر
اوس هم بهیږي او زایرین ی څښي نقل کا چه شیخ متي با بالوی زاهد او عابد

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوپه خاوندمین سری وو ده اولاد و لا پل اوپه پیښور او بډنی کې ښیشته سول او هلته له دوی څخه لوی لوی ستانه پاتی شول. شیخ زهر د شیخ امران څخه روایت کا چه شیخ متی بابا لوی عالم او د دین مرشد و په غندان کی ی یو کتاب وکښلی چه نوم ی و د خدای مینه په دغه کتاب کی متی بابا خپل شعرونه هم وکښل او د امی مناجاتونه ی وویل چه د پرونه ی ویلی کول دغه یو شعر بالخیله پلاړه او مریدلی و چه نقل ی کاندم

شعر

پیرلو یو غرو هم په دښتو کی | په لوی سهار په نیمو شپو کی
په غاړه بوغ او په شپیلکو کی | یاد وېر ژړلو په شپیلو کی

تول ستا د یاد ناری سوری دی

داستا دمینی ننداری دی

جنډی ژرغون له به بیدیا دی | د بریښنا خواته پر خنداد ی
ترنک چه خړ دی په ژړا دی | دا ټول اغیز دمینی ستا دی

ټول منګل دی ستا له لاسه

ای دپاسوالو پاسه پاسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کہ ملر سرو بنا ندېږي سپین دی | یا د سپوږمیه تندی وږین دی
کہ غږدی ښکلی پر تمین دی | لکه هنداره مخ د سپین دی

ستا د ښکلا دا پلوشه ده
وای یو سپکه ننداره ده

دلته لوی غرونه زرغونیږی | د شروند وږمی یکبس چلیږی
بوراوی شا وخوا گرځیږی | سترگی لیدو ته ی هېښیږی

لوی خاونده مقتدر ته ی
تل د نړی په ښکلایده ی

خاوند ښکلی ستا جمال دی | ښکاره ی لوی پلو کمال دی
کہ وریځ نه شپه کہ پیری کال دی | ستا د قدرت کمکی مثال دی

ستا د لو رو نو یو رنا ده
دلته چه جوړه تماشا ده

زړه می د استا دینی کور دی | سوی د عشق په سوځنده اور دی
رب ی وتا ته ستا پر لور دی | بیلدی یخ دی ورکړی پلور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا د جمال په ليدو ښاد دی
که ښه وی د غم نو برباد دی

په غزو کی ستا د عشق شيلکی دی   د دی زړه په عشق سمی دی
که غټ که ووړ که پنډ زړی دی   ستا د جمال ځړی هرشی دی

چه پر دنيا می سترګی پرې سوی
ستا د جمال په ننداری سوی

نه هسک نه محکه وتور تم و   تيارۀ چپره وهتول عدم و
نه ابليس نه ی آدم و   ستا د جمال سو چه پر تم و

په سو هنګامۀ هنګامی دنيا سوه
ري خلق
د پنځ پر لوری ی رڼا سوه

زه چه څرګند پر دی دنيا سوم   د هنګلی ځ په تماشا سوم
ستا پر جمال باندی شيدا سوم   لحظی سستی راحلا سوم

په ژړا ژاړم چه بيلتون دی
همه پردیسی بل می تون دی
ژی ځای

ډيرو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وګړي ئې ولې مټې ښاري | سوري ئې اوري غاړې کړې لړې

څه غواړې څه وايې څه باړي | خپل قوم او کور و کلي غږ اړي

چې ئې په بېل سي نيمه خواسې

تل ئې د بن په لور ژړا سې

نقل کا وه سي چې د شيخ متي عليه الرحمة کتاب د خداى مينه به تل د ده پر بديره پروت و او دو ګړيو په هغه پاره کي به غول او هر چا به ويل نو به ئې ژړل هغه وخت چې مغول راغلل هغه کتاب ئې واخيست او ورو ستو شوه څرګنده چې څه سو

ذکر د جهان پهلوان امير کروړ زوى د امير پولاد سوري غوري نقل کا زبدة الواصلين شيخ کته متي زى غوريا خيل په خپل کتاب لرغوني پښتانه کي چې دى نقل کا له تاريخ سوري څخه چې په بالشتان کي ليکلى او موندلى و شيخ کته عليه الرحمة هسې وايي چې په تاريخ سوري کي راوړي چې امير کروړ د امير پولاد سوري زوى و چې په کال ۱۳۹ سنه هجري د غور په منديش کي امير سو او جهان پهلوان ئې باله وايي چې د غور کوټونه او د بالشتان او خيسار او تمران ماڼۍ ده پر کوښښ ئې نيول د ينول او د رسالت له نهول ئې په خلافت کي ده ډير لو ملکونه وکړل نقل کا چې امير کروړ ډير غښتلى او پهلوان و په يوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تن له سلو جنګاورو سره جنګیدی ځکه ی نو کرور بالله چه معنی ی ده کلک او سخت والی چه امیر کرور هم په دوبی زمین د زړورکی و او هسته ی مانی درلوده چه کیفیت د مندیش پشان و او په دغه ځای کښی ی هنګامه کاوه او عشرت په تاریخ سوری کی راوړی چه دا امیران له پیړیو پخوا او باشتان او بست کی و او دغه سوری توکمی له اولاده دی چه د سهاک له پښته و امیر پولاد په هغه دعوت کی شریک و چه ابوالعباس سفاح د بنی امیه سره جګړه کړله او ابو مسلم ئی هم مرستی وه په تاریخ سوری محمد ابن علی البستی داسی کښلی دی چه د عباسی دعوت په جنګو کی چه امیر کرور له ډیری سوبی وکړلی نو ی دا بیتونه وویل چه ویارنه ی بولی هغه دادی په شیخ کته علیه الرحمة تاریخ سوری را نقل کړی دی

ویارنه د امیر کرور جهان پهلوان

زه یم زمری پردی نړی ملا اتل نشته
په هند و سند و پر تخار او پر کابل نشته
بل په زابل نشته
لا اتل نشته

غشی د من می ځي برېښنا پر میرځمنو باندی
په ژوبله یونم یرغالم پر تښتېدونو باندی
په ماتېدونو باندی
لا اتل نشته

زما د بریو پر خول تاویږی هسک په نمنځ و پیو یاړ | د آس لسوری محکه ریږدی غرونه کاندم لتاړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړم ایوادوند او جاړه　　لما اتل نسته

زما د توري تر شپول لاندې دي هرات وجروم
غرج و بامیان و تخار بولي نوم زما په اودوم
زه پیژندویم پروم
لما اتل نسته

په مهو زما نشي لوني داري دبنیون راتحه
د جیر تو الرود یر تخند وتم تبتي پلن راتحه
رپي ئه یون راتحه
لما اتل نسته

د ذرنج سو بدي د توري پیخ سورو کړه
پیا داري مي لو یادي د کول د سورو لبه
ستر مي تربور و کړه
لما اتل نسته

خپلو ډگرو ره لور پیرزو ینه لوم
دوی پیا دینه سنبه بامم ښاگرو زنه لوم
تل ری وند لوم
لما اتل نسته

پر لویه غرو مي وینا دروي ند یخندویتال
نړی زما د نوم مي بولي پر دریخ ستایوال
پور خو شپو میاشتو کال
لما اتل نسته

شیخ کته علیه الرحمة لتاریخ سوري نقل کا چه امیر کروړ عادل او ضابط او د ښې وینا خاوند و ده به هر کله شعر وند ویل نیکال ۱۵۴ سنه هجري د پوشنج پیخنگو لښن مرسو، وتوړ دروسته ی ئه وی امیر ناصر ایوادونه ضبط کړل او د غور او سور او بست او زمین داور په مملکو خاوند سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د شیخ اسعد سوری علیه الرحمة

شیخ کته په کتاب کی د لرغونی پښتانه تاریخ سوری هسی نقل کا چه اسعد سوری په غور کی اوسیدی او هلته د سوری خاندان په پادشاهی کی د دیر عزت تمند و شیخ اسعد د محمد زوی و چه پکال سنه ۴۲۵ هجری په بغنین کښی وفات سو شیخ اسعد علیه الرحمة د دیر ښه اشعار ویل نقل کا چه سلطان محمود غازی پر غور باندی د امیر محمد سوری رحمة الله علیه سره جگړه وکړه او په آهنگرانو کی ی محصور کا په دی وقت شیخ اسعد هم د آهنگرانو په کوټ کی و هغه وخت چه سلطان محمود علیه الرحمة امیر محمد سوری ونیو او بندی ی بوت غزنی ته نو امیر محمد سوری په خورا زړه ور او عادل او ضابط امیر و له غزنی ته د بند مړ سو او شیخ اسعد چه دوست و د امیر محمد سوری پر مرگ ی داسی ساندی وویلی چه یوه بولله کی چه قصیده په عربی ده

ولهٔ فی القصیده

د فلک لیچارو څه وکړه هم کوکار
زمولوی هر گل چه خاندی په بهار

هر غټول چه په سیدیا غوریدهٔ وکا
ریژوی ی پانی کاندی نار پنار

د دیر عزت د فلک څپیره شنه کا
د دیر سروته کاته خاوره لاندی زار

د و المن لسره څول پر یاسی ممرسی
دبی ورته لودینی توی کاندی خونخوار

چه لسر مهی زمری رپی ز ننگلو کی
لاو گوبدی داری تیرو جبار

هم ی عشتی سکنی دال د ژوبلورو
رستمان څنی څغلا کاندی پیدار

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ملاوې نکبېرېږي پغښتليو

پیوه گردښت ئې پر یاسې لبرمه
څه تیرې ئې ظلم کاندې ای فلکه
پو یې تړلو لوړ کړې پرې لړایه
هیڅ روغې ئې په زړه نشته ستا له خوږه
له تیر پوه دې اوښې څاڅي له اوربحیو
نه لاس و اخلې لحوړ نه لوړې
نه زړه وسوځوې په هیڅ باندې
نه وصل کړې یې لیل مینه
ستا له لاس دې پراته ژوبل نه گیروې کا
کله غوټۍ کاندې مړاندې د زړه گیو
کله تکې و اچوې پر نانځ ولیو
کله غورځوې و اکمن له الاړه پلاز و لنو
ز موجبیر ذهره لوزدن بیا یو عشقي وو لشیت
پر سورلیو باندې و یر پر یو وښت لیا سه

د افلاک سیر و کاڅه کابې گزار
نه ئې عشق نه لذې وي نه ئې سپار
ستا له لاس نه ئې هیڅ گل بلیه خوا
پر نتلیو او سوي د غم نا تار
ببلوې په ژړا ژړېن لیار
چیپې ژاړې پورته وړته ستا له ښار
نه ملا کړې لبې وزلو له تړار
ای ربافت
نه پېر یوړې له گردښته له ملار
نه درملې تمپونه د افگار
هر پلو ته تیپې زړه ونه پچار رڅار
کله تیر باسې و گړې هو ښیار
کله شیرې کړې گریوان د ښمنې چار
کله کښینوې پچاورو کې با دار
و دڅ و بلله په دې عشقي هزار
محمد و اکمن چه و لاړې پیل دار

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو وار سو اسیر پلاس د میر شمنو
په سماوې و دان آهنګران و
د محمود د ژو بلوسه پلاس کښیوت
تنګیا لیو لره قید مه بیه ده څکه
سر سړی ی غوره څاوسې بهلویره کا
پدی ویر د غور وګړی تور ټکړی سول
ګوره څاځی رغی او ښی لړک غوزولو
نه ښځه زرغا د غوزولو د بید یاده
نه غوتول بیا زرغونږی بیلا ښو لو
نه له غزچه بیا راځي کاروان د ښکو
د پسرلی ادره تودی اوښی تو ییه
دا به څه په محمد و لاړه له نړ یه
نه ښکاریږی ښځه سور د سور پلیتو
چه به ښځلیو په ټختا پکی خندله
ښځه غور په ویرناتار دوالمن کښیوست
لاس د مات سه ای فلک چه دوکا

اشغال ی و کړ قبر له بلوار
په ټمکنده و پر درست جهان ادغار
چه غزنه ته ی باتلی په تلوار
سه ی والوتله ښکته پردی لار
د نمر پوړ بیرکا یو کلدوی خوار
پدی ویر رنا تیاره سوله د ښار
د اکرونګی ساندی لی پښو ربار
نده ذرکیو پیمسا دی کمتار
نه باری بیا مسیده کا په کهسار
نزا د روی غورته بیا جوپی دښار
مرغلری به نیسان نکړی نثار
په ویرنه ی سرغور لتول سوګوار
نه ځلیږی ښځه لمر پردی دیار
چه به پیغلو کا اتڼ قطار قطار
ښځه غور سو د جانډم غندی سورامه
محمد غندی زمری دمرینی ښکار

ایمیتي

(c) ketabton.com: The Digital Library

شین زرگی فلک ولی لاولاړی — ای دغور غرونو پرڅه سنوی غبار

ځکي ولي پرېږدلو نیږ لوړی — لاندی باندی سرچه ورکړي داشعار

په زمري غندي والکن ځي لجهان — چه څوک نکړي په نړی باندي قرار

سیخ پتا ای محمده دغور لمر وی — په نړی به ندوی ستا دعدل ساز

ته پر ننگه وی ولاړ پینګ کېنو می سوی — هم پر ننګه دپه ننګه کا ځان جار

که سوري دټینګ پېرکاندی دیرمرسول — هم بو یاړی ستا پنوم ستا په تبار

بېجنت کښې دده ترون زموږ واکمنه

هم پتا دوی دیر لور د غفار

ذکر دبنکارندوی علیه الرحمة چه دغور و یوه سړه پدی چه شیخ کته متی زی

رحمة الله علیه کښلی دی پکتاب لرغونی پښتانه کی چه پتاریخ سوری کی دی چه بنکارنده

پښته دغور و او کله کله به پنځزند او بست کی هم اوسیدلی پلاری احمد نومید او

دغور دغیرو زړکوه کو لتوال و بنکارندوی د سلطان شهاب الدنیا والدین محمد سام شنسباکو

بیا دشاهی کی څوز او ددرناوی څاوند واو هغه وقت چه هغه سلطان پر هند یرغل کاوه

بنکارندوی چه شاعر او عالم سړی و هم د هغه سلطان په لښکر وکی واه هی

وایی چه بنکارندوی پیمانه کی د سلطان محمد سام او سلطان غیاث الدین غوری

دستایئ قصیدی لړی چه بولی دی محمد ابن علي دایی چه سنه کښې ماده د بولو غنت
کتاب و بیدی او ده هغه ګڼړ می د غه بولله چه د محمد سام علیه الرحمة ستاینه ده وکښله

القصیدة فی المدح

پسرلی شګوفو کی بیا کړه سنګارون | بیای ولونل په غرونو کی لالون
مځکه شنه د ښونه شنه هغی شی سوی | طیلسان زمردی واغوسته غرون
د نیسان مشاطی لاس د مجید و دی | مرغلرو باندی وښکلل ښنون
د غنچو لو جنډی خاندی وریدی ته | زرغونو ښنو کی ناحق زلمی جرون
لکه ناوی چه سورتیک په تندی وکا | هسی وګانل غنچو نو سره پسولون
مرغلری چه اوری د خونو لیه | پیځلای سوه راند خپاره د ښتون
زرغونو مځکو کی ځلی کا لکه ستوری | چه پر هسک باندی ځلیږی سپین ګلون
سپینی واوری ویلیده کاندی بهیږی | لکه اوښکی د مین په ګریوانون
هر پلو رڼی والی بهاند خاندی | له خوښیه سر وهی له سینګرون
هر پلو د ګلو ونم دی لونلی | تو اراغلل له ختنه کاروانون
د میږ چه پوبه مړو روندوان بیا موند | پسرلی مګر مسیح سو په پوکرون
له مړو تا وروی آغلی ګال راویوست | وچ بیدیا اوغذی کړ له جنتون
سری جاجی چه رامشت کړ رامشتګرو | ګیهځ چونی چه به بڼ وکا بوغون

(c) ketabton.com: The Digital Library

په برېښ چه بنغ د چو نيو لغوړ بيده سي
د زلما تا پي راغلي دي پر جنب يو
د پو ملوځ سور کړي پسرلي دي
د هندار و په ثير غروڼ سپين د هنګن دي
پخور ځنګ غور ځنګ لنځلي ځګوند باسي
ښد چوني پښتا په د جنديو موږ سي
د ښنب د کهالد ختلي لمر دي
د بندو او روي درست اپوا دور غونګر
پړابل چه د بري پر نيلي سپور سي
نه يي شوک څخ تدري د مير شمنو
د اسلام د دين شهاب دنري لمر دي
هره پلا چه دي پر هند وسند پرغل کا
په پسرلي چه يي تيزون په اټک وکا
نه به د ملي غندي رون ستوري په سنګ ځلي
نه به راولي جګړن د سفيا پلوري

تواچندي سره پيو دي اشلکون
لکه پغلي غتني کاندي مکيزون
يو د بل پخاره اچوي لاسو ن
چه پيڅا او رو باندي ځل وکا لمرو ن
لکه شن پاني شنا کاندي سيندون
نه موږ سم د سلطان پښتون
د پسرلي په سعود و دان لده رغون
له قصدارو تر ديبل ي يو لون
پلا هوري د ميراني ګزارون
نه ي توري ته تهنګري کلک دالون
تور ستهان ي کړ رنا بيچا دون
رينوي توره سري په شهابون
خاره خاره ي تري سو لالدزرون
که څه پور ته سي لغوره د ير ميرون
نه به بري شوک د هند چاره بنهرونا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به خوف زلمي د غور سره راغونډ کا
يو خاوند شهاب الدين دي چه ي و کا
په جوپو جو پو جگړن ی هند ته يون کا
ښن پسيند باندې تير يوې يرغل کاندي
ځيان سيندی هم لړاړه ايلا يي کا
پيهر کال اتک دده بند راغلی کاندی
پښتو نخا ښکلي زلمي چه زغلي هند ته
زړغونی خنتی اغوستي وي دي مزونو
هر گيهيځ چه لمر ختر کيږی له خا تيږه
که بريځر وی له غرمه وی که برمل وی
د شهاب جگړن به نه کښيني لږ غلو
زمري کله کا ږي ځان له برغلګريو
يا به جنگ کا د بريو رتي پهندکی
يا به وران کا بود تو تون د بمبهو
پرناوي ته تل دين شهاب

دداو ستوري به چرې کا ځلون
په بر لوري هر ايوا د ته يرغلون
چه د غور بادار همت وکا زغلون
په پرتم ی زمري ريږدي په زنګلون
پر اوږ وويې د غور بانوبه ايرون
غورو ی په ځنه وخيل پا ستد سالون
نو آغلیده پيغلي کاندي اتڼون
بت بيديا هم پيولي وي ځانون
څو چه يو نکا د لويد يحيه تخنړون
که لرمل که لمر لويده له تر ملون
نه به پر يږدي دا زلمي ځپل بهيرون
څوی نکامات متون ورميږون
يا به پريږدي هم پدي چاړ سرون
يا به لسره کاندي پو بيو ايوادون
نوم د تل وه په ديځ په ښمز د لون

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوار نه سی ستا پتوره د هند لوی بیه | شو چه نست کړی له ننګری بود تو لون

ستا پیزیر مه د خاوند لوی څښتن وی

مور خو ستا بهرسته یو نه څو چه یون

ذکر د زبدة الفصحاء ابو محمد هاشم ابن زید السروانی البستی رحمة الله علیه

په لرغونی پښتانه کښې هسې حکایت کا شیخ کته رحمة الله علیه چه ابو محمد هاشم د هلمند

په سروان په سنه ۲۲۳ هجری قدسی زېږېدلی او په بست کې ی لعلما او فصحا تحه

لوستنه وکړه او ورو ستهٔ ورغی عراق ته ی پلو طو دولیوا شمد څخه سمع وکړه او ابن خلاد

چه څرګند و په ابی العینا سره ی په بغداد کښې عمرونه تیر کړل او له هغه ی د عربي بلاغت

او اشعار و لوستل او په کال سنه ۲۹۴ هجری قدسی له عراق بیا راغی د ری کال ورو سته

په بست کې وفات سو نقل کا چه ابو محمد په عربي او فارسي او پښتو شعرونه ویل او هغه وقت

چه دده استاد ابن خلاد په پښتو کوی وند سو نو ده بهی خدمت کا او د هغه څخه بدی خوا ښه

شعرونه په ادب کی د عربو او ریدله ابو محمد عربی څخه په پښتو د خپل استاد د ډیر شعرونه هم

راړول دی ابن خلاد چه یو ظریف او ادیب سړی و بیوه شعری د رهم ستایلی دی

او ابو محمد هغه شعر د اسی په پښتو راړولی دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعر

ته هم بنده دنیا کاندی چه ی وینه — د خاوند پلاس کښېنږد او د رهمون
ژبو ور له ورځی دنیای اروی — دد رهم خاوندان تړ وکی پوره ته
که د رهم ی ځنی ورک سوسی نتلی — پر نړی کی پنځوی پیش ندو ن
که بدای سوهی ولولی خلق وایی — د دنیا ده رښتیا ینه له رشتون
که بی وزلی وویی رښتیا ځنبره — لوړ وویی داخو سوهی دی تیرون
سو د رهم سندی چه چاله لوید برخه — د درهم د خاوند برځای پرتمون
درهم ژبه ده له څوک ژبور پیږ ن — ده وسله که څوک پکا مندی قانون

نقل کا چه ابو محمد په پښتو یو کتاب کښلی و چه په هغه کښی د عربی اشعار و فصاحت او بلاغت بیان کړی و او نوم ی و د سالو و نه هد

ذکر د عارف ربانی سبحان الله الکین شیخ یتمن رحمة الله علیه   زما پلار قدس الله سره لکتاب د بستان الاولیا، چه شیخ المشایخ بستان بریڅ کښلی دی پکال سنه ۹۵۶ هجری قدسی داسی نقل کا چه شیخ یتمن د شیخ کاکړ علیه الرحمة زوی و ځکه چه دی د غور بری خواته ولاړ او هلته میشت سو نو خلق ی اولاد اوس پکا کړد کښی

منشیری

(c) ketabton.com: The Digital Library

کشمیري خو یې اصل دوی د کاکړ اولاد دی او دیتمن رحمة الله علیه زاهد او عابد او ولي و نقل کا چې کاکړ بابا لا ژوندی و دیتمن لغوږه راغی او پسې وب کښې د کاکړ بابا بیدفندی وکړه بیا وروسته او په ګهراڼ کښې او سید او د علاء الدین حسین شام پر مانه کښې وفات سو دیتمن بابا دغه شعر ونه زما پر رنه بستان الاولیاء څخه نقل کول او مال ده څخه و اوریدل

شعر

ګیهځ رڼا دلمر څېره سوه　　　زما پر کور دوېرنا ره سوه
د بلیتون ورځ تورې تیاره سوه
رنځ سونا څا په چې بیلتون راغی
زړه مې لړی وېرنی شین دی　　　پښې پر ژړا ... څخه ناورین دی
زړه غوټ له اوبنو مې سادین دی
پښول نو لیږم چې تا خوان زغی
نه به بیایم نه به بیا راسی　　　نه به تیاره شپه زما رڼا سی
نه به شپې راته پېځلا سی
بیلیږی چېرې اوس دیونځی

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ځښتن یاد دی هیر می نه کړی   آغلیه مخ په پړ یا نه کړی

اور بل دی پر یښودی وانه کړی

پر ما د بل اور کړه وون داغی

ذکر د کاشف اسرار عرفان شیخ بستان بړیڅ قدس الله سره العزیز

زماپلار علیه الرحمة لقد ما څخه روایت کا چه شیخ محمد بستان په قوم بړیڅ و په بنوراوک کی کوروده پلار محمد اکرم رحمة الله علیه هم د خدای ولی و او د بنوراوک راغی بلمند بر غاړه په یوه کودله کښی اوسیدی او د خالق په عبادت به یې و نقل کا شیخ بستان له پلاره ډیر فیض و موند د په ځوانی ولاړه هندوستان ته او هلته په بنګال پینار ګرځیدی او آثار د قدرت به یې تماشا کول او هغه وقت چه وطن ته راغی په ۹۹۸ هجری د اولیاء الله په بیان کتاب د بستان الاولیاء ولیکښی او زماپلار رحمة الله علیه د هغه کتاب په بنوراوک کښی د حسن خان بړیڅ په کور کښی لیدلی و چه په دی کتاب کښی شیخ بستان علیه الرحمة د ډیرو پیغمبر اولیاء حالونه او کرامتونه او خوارق دعادات لیکلی و او ډیر ډیر اشعار یې هم رانقل کړی و لیکن د روشاعرانو او خپلو شعرو څخه د هغه شعرونه هیڅ پلار له خولې وا وریدی چه د شیخ بستان رحمة الله علیه دی

شعر چه بدلی بولی

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوښکې مې څاڅي پر ګريوان يو وار نظر که پر ما ‌‌‌‌‌‌ راشه ګذر که پر ما

دمينې اور دی زمانه کې وريت په انګار کينا ‌‌‌‌‌‌ بنې تار و نار کينا

خود به وليږم چې مې زړه پر تا مفتون کينا ‌‌‌‌‌‌ ځان مې زبون کينا

اوښکې مې څاڅي پر ګريوان يو ځل نظر له پر ما ‌‌‌‌‌‌ راشه ګذر له پر ما

و که نظر زما پر حال چې پروت رنځور يمه تل ‌‌‌‌‌‌ په وير نا سور يمه تل

زړه مې څاڅي وينې سور بوبنوحيل يمه تل ‌‌‌‌‌‌ په اور جلبل يمه تل

اوښکې مې څاڅي پر ګريوان يو وار نظر له پر ما ‌‌‌‌‌‌ راشه ګذر که پر ما

له درد سوز تل ناری او غلبلې وهمه ‌‌‌‌‌‌ ګريوې سوځي وهمه

يو آن مې چيری نه آرام نه ديکاو نه ويم ‌‌‌‌‌‌ نه راحت کړ نه وينم

اوښکې مې څاڅي پر ګريوان يو وار نظر له پر ما ‌‌‌‌‌‌ راشه ګذر که پر ما

د خوږ بوز يم په لحال تر ای با دار آګاه ‌‌‌‌‌‌ يې د بې دزلو همراه

د ضياء غزت پروی ستان ته کړه د مهر ستندس ‌‌‌‌‌‌ کړې له ګنا ذ ګوا بښل

اوښکې مې څاڅي پر ګريوان يو وار نظر له پر ما

راشه ګذر له پر ما

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د امیرا لفصحا شیخ رضی لودی علیه الرحمة   پلوه سره یه دی چه کامران خان ابن سدو خان پښتو پر صفا کښی په ۱۰۳۸ سنه هجری قدسی علی صاحبها التحیة والصلوة والسلام یو کتاب وکیښی چه کلید کامرانی ئی نوم وېدی کتاب کامران لکاب د شیخ احمد ابن سعید اللودی چه په ۶۸۴ سنه هجری کی کښلی او نوم ئی اعلام اللوذعی فی اخبار اللودی دی هسی نقل کا چه شیخ رضی لودی د شیخ حمید لودی وراره وو چه شیخ حمید سلطان پاچا سو نوی ځنی وُاره پښتنا ته دلیری چه خوشخوئه خلق د اسلام دین ته را ولی شیخ رضی راغی دوه کال د کسی بخرو کړ زیه ئی او دا ځیند ی د بیر مخلوق مسلمان کړل نقل هسی کا بعض د شیخ حمید زوی مینان کښی د ملاحده لدا ستانو سره کښینو ست اولاده ئی نخری د الحاد او اسماعیلی فرقی عقاید زده کړل او وگرځیدی د دوی په اعتقاد او ملحد سو چه شیخ حمید رحمة الله وفات سو نوی پر ځای ئی ګښینو ست او د الحاد ترویج ئی شوره کړی او قرامطه ئی راوستل شیخ رضی علیه الرحمة چه سو چه مسلمان د ځبل تر و رضا ته دی داسی پاره کی وښل او دوی ستو.

پار کی

د الحاد پلور دی تر پلل	گووه دی زموږ وکورا وه
موږ روڼلی په ینا یار نه	تا پټور ولتو راد د
لرغون و لی گرد هیدلی	چه دی گو بنی ای اده

(c) ketabton.com: The Digital Library

سخه گروه دی اوس آره کړه | چه پلر وو دی رناوه

لودی ستا پنا مه پیک سو | که سر څو مو درناوه

لفر نه موبي له کهال | لودي نه يي په کاوه

زموږ رغاده ستا له گروه | د ور غلوي په رغاوه

شيخ احمد لودي هسي نقل کا چه لفر لودي هسي د شيخ رضي رحمة الله عليه عنبر کوت دعا

دالحاد پيتور توړن سوم | زه لرغون خو ملحد نه يم

زما د ښنه هسي توراکړي | که ملحد يم د د ښنه يم

له اسلام نه تر پلمه | توراڼو تخه په تر پلمه يم

گروه مي سخه لرغوني دي | اوس هم گروه پلرغونه يم

د اسلام پر هسک به ځلم | د توراڼو تر تياره يم

دلودي ناوي سنتي يم | د حميد نه لوي کنهال يم

توراني د ښن چه وايي | زه له گروه يه آره يم

داي توړ تاسي دره هوي | زه مومن ستاسي په تله يم

د د ښنو ديناوي مغزه | زه لودي يم څو زه يم

عفو الله الماضيين ورحمة الله على الذين اعتصموا بحبل الله المتقين

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د مقبول ربانی شیخ عیسی مشوانی رحمة الله علیه هسی نقل کا خواجه
نعمت الله هروی نوسنه ی پښتون افغانی کښی چه په دوران دجهانگیر پادشاه
ی وکښلی چه شیخ عیسی په قوم مشوانی و او په دالمری سکونت کا او دشیرشاه سوری
په دوران کی ژوندی و هسی وایی چه شیرشاه ته خلقو وویل چه عیسی شراب خوری
کا شیرشاه خلق وگمارل چه ولاړ سی او د شیخ شراب وویني چه راغلل شیخ پخپل
کورناست و صراحی او پیاله ورته پرانته وه خوا ښه ی د پادشاه سړو چه راغی و ی ویل
ای شیخ په دی پیاله کښی څه خوری شیخ ویل را سه ته هم ی وخوره سړی چه صراحی . بیا کړه
په پیاله کی شیدی را توی سوی ولاړه او د غه حقیقت ی پادشاه ته بیان ... کا
نعمت الله کښلی دی چه شیخ عیسی رحمة الله علیه لوی ولی و او د خدای په توحید کی بنه
مشغول و نه په پښتو او فارسی او هندوی ویله د پښتو یو شعری دا دی

پخپل کار کړی پخپل انکار کړی || کله بادریم کله می خوار کړی
تخو تادری په صفتو نو || کله می نور کړی کله می نار کړی

عیسی حیران دی په دی شیو نو
کله می یار کړی کله اغیار کړی

حلیمی ۱۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د سلطان السلاطین سلطان بهلول لودی علیه الرحمة الله الولی

په مخزن افغانی کښې لیکلی دی چه ملک بهلول د ملک کالا لودی و په هندوستان د سلطنت لوا هسکه کړه او د هغه ملک لعل لودی طایفې تخت و تړلی زمانی د لودی تبر سلطنت ه پیهندی کښی ملک بهلول په سرهند د اسلام خان تر وفات راهسی استقلال د موند او تر جنګو په وروسته پر دهلی خطبه او سکه وو بیله پانی پت او لاهور او پانسی او حصار او ناګوری د ملتان تر ځنډ و پوری و نیول او د هندوانو د راجه ګانو سره ی سخت جنګونه کړی او اتیا دیرش کاله ی پر هندوستان سلطنت وکا او ډیر عادل او عالم پادشاه و پکال ۸۹۴ هجری قدسی وفات سو لله چه وایی

بهشت صد و نود و چهار رفت از عالم
خدیو ملک ستان و جهان کشا بهلول

د سلطان بهلول علیه الرحمة وفات په تبه د جلالی قصبه کی و او محمد رسول کلاتوال هوتک چیچیل بیاض کښی لیکلی دی چه په هندوستان د برستی په موسم خلیل خان بیانی ی هسی رباعی انشا کړه او د سلطان بهلول پادشاه په مخه کښی وویله

رباعي

خمري اوريجئ ژاړي له پاسه ... کوليه بوغ نا بيلتون له لاسه
په سغه لوني کوبه پيچول ستا ... دامرجبا کاستا زمو بنه مواسه

سلطان بهلول رحمة الله عليه چه دا رباعي ولئو بڼه په جواب ی دا رباعي سمدستي وويله

رباعي د سلطان بهلول

ملک بزرغون کړم په ورکړه راسه ... ګوره اوريځ د داد له پاسه
خول می د عدل به درو روڼ دی ... جهان بزيب موی زما له لاسه

ذکر د خان عظيم مکان خوشحال خان بیګ عليه الرحمة

محمد رسول هوتک په خپل بياض کښې کښلي دي چه خوشحال بیګ د شهباز خان ختک زوی و چه په سنه ۱۰۲۲ هجري پيدا سو او د دغه خان خوا مينی او غښتلی و خوشحال بیګ څو کال په هندوستان بندي و او بيا ی له مغو سره ډيري جګړې کړې او د اورنګزيب پاچا سره ی تر مرګه دښمني وکړه او په دغو تاوګښی مړ سو نقل کا چه خوشحال خان بیګ د ختکو سرداري کړ له او هم ډير زلمي ی درلود چه لټول شاعران و او د خپله خوشحال بیګ هم د غزلو ديوان لرينده چه دده

غزلونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعی

خمری اوریځ ژاړی له پاسه — کولیه بوغ کا بلبلتون له لاسه
په شغه لونی کو هسا بیځول ستا — دامر حیا کا ستا زموږ هواس

سلطان بهلول رحمة الله علیه چه دا رباعی ولغوږه په جواب ی دا رباعی سمدستی وویله

رباعی د سلطان بهلول

ملک بزرعون کیږم په درکړه راسه — ګوره اوریځ د داد له پاسه
خول می د عدل به درو رون دی — جهان بزیب هومی زما له لاسه

ذکر د خان عظیم مکان خوشحال خان بیګ علیه الرحمة

محمد رسول هوتک په خپل بیاض کښی کښلی دی چه خوشحال بیګ د شهباز خان ختک زوی و چه په سنه ۱۰۲۲ کښ هجری پیدا سو او دا خان خوارزمی او غښتلی و خوشحال بیګ څو کال په هندوستان بندی و او بیا ی له مغولو سره ډیری جګړی وکړی او داورنګزیب پاچا سره ی تر مرګه دښمنی وکړه او په دغو تاوګښی مرسو نقل کا چه خوشحال خان بیګ د ختکو سرداری کړله او هم ډیر زاعن ی درلود چه لوی شاعران و او خپله خوشحال بیګ هم د غزلو دیوان لرینه چه دده

غزلونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزلونه ډیر ښه دي او طلا طلا ښکلي هم په شعر وايي او قصايد هم لري نقل کا چه خوشحال بېګ د مغولو په بند کښې وو او په دې رنتهبور کوټ بندي وو ښتانه خټکان ولاړل او د دې، ښه ښه پيغامي راوليږل اورنګ زيب لښکر په خيبر څو چه دی خپل وطن ته راورسيدی او ښه پادشاه سره ي جنګونه وکړل د خوشحال بېګ ملي اکوړي خونريزي او ښه ښه خټکان پرانه دي پښتنو خوشحال بېګ عالم او شاعر تېر شو روايت کا چه خوشحال بېګ هدايه په فقه کښې په پښتو راواړوله او ډېر کتابونه ي وکښل او په کال سنه ۱۱۰۰ هجري وفات شو محمد رسول هوتک په خپل بياض د خان عليين مکان داسي شعرونه کښلي دي چه زه ي هم په دې کتاب نقل کانم

غزل

پلا ته کاته مي سترګي په خاته شي
چه خبر دي د راتلو نه باندو شي

ته خو اوس لسانه وولاړي مرور شوي
دا ځا ياري وهم ګندن بېزړ ډشي

چه ديدن د محبوب وکړمه تازه شم
لله ګټت په باران سره او به شي

کوره تا را باندي ګومي ګوډي وکړي
که په ښېنبو د رځني درد هم زړګي ډشي

پلارمان د ښه وقت يم ديغ ديغ
که د زښي سيب ي بيا د ما پخوله شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل یار د جدایی سبب کاروی
لکه روح چه له وجوده بیلیدو ته شی

بخت به بوبره مدد ډیر راسره و کړه
چه په غیږ کښی می بیا ټلی یار ووه شی

د خوشحال سلام پوارو خو یارانو
گندی بیا می پلید و مرو نه بندشی

وله ایضاً

که مسجد کوری کندیر
وار پیوه دی نشته غیر

بومی بیا موند په هر ځوکښ
چه می وکړ دزړه سیر

بت خانی پسیر گرزم
چه تر منزلیدی طیر

خوشحال یو دینی خوشحال لدی
ورند ورسره دی غیر وزیر

ومن رباعیاته رحمه الله

چه خرمناک دی یا ترسنده وی
یاری له وسره ژلنده وی

د بد پیر پیری به تنگه بلاته
بتر تر واند شکم بنده وی

وله ایضاً

هوښيار ښه ښکه په ورمو لوړيا ته کا — ورموندوايم له څوک ميځ راته کا

محتاج د لوړو لوړو لوړيو شي — سري چه خپله کتوه ماته کا

ذکر د زرغون خان جنت مکان چه په قوم نورزی و روايت کا

دوست محمد کاکړ په خپل کتاب غرغښت نامه کښې کښلي دي چه زرغون خان د نورزاد
نورزي واو په کال ۸۹۱ سنه هجري مبارک ولايت هرات ته او له سغه ځايه عراق
و خراسان سفر وکا او د اوږدو پښتنو ی زرغون ښکاره په سند مسرانه وغيرت
په شيباني خان سيستان ته ورسيدا نو زرغون خان له ده سره جنګونه وکړه
چه داوږ بکو لښکر ډير وهل دوست محمد کاکړ بيا نقل کا چه په ۹۱۲ سنه هجري
زه ولايت هرات ته په لحاظ کښې مې د ملا ايوب تيمني نخه د زرغون خان د
غزلواو شعرو ديوان وليد چه اوراق ې و پشمير دري سوه هم د دوست محمد کاکړ
روايت دي چه زرغون خان ډير ضعيف سواو په ۹۲۱ سنه هجري په دير ادوت
کښې وفات سو دوست محمد کاکړ په خپله غرغښت نامه کښې د الاندې دوه بيته چه
مثنوي د ساقي نامې دي د ده له ديوان د اشعارو نقل کوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثنوی ساقی نامه

ساقي پاڅه پیاله راکړه   مرور یار می پخلا کړه

اوبه توبې په لمبو کړه   اور می مریدی اوبو کړه

پسرلی سو غنچه ګل کا   زلفی تاوی د سنبل کا

بلبلان شور و فغان کا   ګرځیدن پګلستان کا

زاهد وزری صوفي څخه   شراب پیری میخانی څخه

هر سړی په میو مست دی   دی بهار کی ګلپرست دی

پراغونبس سړی سنبی دی   د غتولو تند ارک دی

جهان ټول سور او زرغون شو   ویج راغه ښکلی ګلګون شو

سړی ټول شور و شغب کا   یارانی ګاندی طلب کا

بهار وخت د یارانی دی   ښه موسم د پیمانی دی

لږ ساقي پاڅه بهار دی   نن څوندون سبا رفتار دی

دنیا پاته سوی بخونه   تور رخاورو کښی به یونه

پیمانه د ته لارحمی کړه   بزم تود په پیالی کړه

په

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه یو دم سمه آزاد   نابناد زړه می سینه بناد

ساقی یا څه وقت د مل دی   پجوشش کی خم د مل

وقت د میو د ویشو دی   د پیالو د ډکیدو دی

سغه څوک اوس د بیچوړ دی   چه ی جام تش شلوړ دی

مستان گرزی پیاغولبن   مستی کانډی پرغولبن

لاس پلاس دی یارانی کا   یه په بل نانه وتخری کا

مجنون وصل له لیلا دی   د جمال به تماشا

نه غمجن ستړ نه بلیتون سته   نه ھجو نه څکر خوت سته

تر تاو لرزمد را سه   ساقی یو کړی بجلا سه

ما ته جام د ریل ولو را   چه یو تش می دک نور سه

او می بل د زړه یکور کړه   لیهر چیا هر څه ی لوټ کړه

په بل څه نوی الفت دی   دتوله مهر د محبت دی

نوتل اخلاص دی او صفا وی   تیاړه ورکه سی رنا وی

له زړه کم غش او غل سی   جهان ټوله ګل ومل سی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساقي ستا مهر مطلوب دی | نو بهار ځکه مرغوب دی
له ستا لوري پیرزو نوی | نو بهار به په خند بندوی
خوند به نکا رنگ د گلو | بی مستیو بی له ملو
نه به بزم پرشور تود سی | نه نغمی ښه سرود سی
جام به تش د آرزو سی | ورک به جهر او پیرزو سی
نو ساقي یا په بهار دی | بزم تا له امیدوار دی
یاران ناست سرنګی ځلو دی | ستا د جام پامید نوز دی
تر هم راسه عنایت کړه | بزم تود د محبت کړه
سره ملو څخه ډک جام کړه | د یارانو ی انجام کړه
چه سور بزم همی تود دی | در نکالو غوږ و سرود دی
د جهان ویر و غم بیر کا | یو دم بند په عشرت تیر کا
په په مخ کی موبلیتون دی | لجهان سبا یون دی

دز

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د الله تعالی پیرحم لوی مرد دوست محمد کاکړ علیه الرحمه   د بابر خان زوی و چه د
کاکړ بابا د زیارت د پاره پیکال سنه ۹۱۲ هجری ولاړ هرات ته او بیا چه راغی بیرته
پیکال سنه ۹۲۹ هجری ئی یو کتاب پښتو نظم کی چه نوم ئی دی غرغښت نامه د اکتاب
په ما ولیه ئی شیرین بیتونه په مثنوی لری او د غرغښت بابا قدس الله سره الکریم
حکایات دی او له ښتینو خلقوئی روایات راجمع کړی دی د غه کتاب زما پلار
په لوړه کښی میندلی و او زه هم په کرهول کښی هو کو چنیو او زهیو په سبق لوست
د دوست محمد علیه الرحمه چپل کتاب کښلی دی چه زما پلار بابر خان هم یو کتاب مشجر
کښلی و چه نوم ئی و تذکرهٔ غرغښت هغه وخت چه بابر خان وفات سو او
زه پیرکور نه وم هغه کتاب ورک سوی دا او بیا ضایع کړی زه چه راغلم
د خپل پلار په ماتم هسی ډیر چن سوم لکه چه کتاب ورک و ما هغه کتاب
بخری ادریدلی او په وار و وار و ویلی وی او هم می یو څه له هغو تحفه پیاده وی
لوما پر خدای توکل وکا او هغه قصی او روایات می بیا په شعر وویل خدای
تعالی جل شانه دی زما پلار سعی مشکور کا   هسی وایی کښونکی د دی
کتاب عفی الله عنه چه مال غرغښت نامی تحفه د غه حکایت را نقل کړی دی

حکایت لد عزعنبت نامې

لد ښکالو روایت دی — هسې تولګه حکایت دی
نور محمد کاکړ راوی دی — چه ی فیض تل جاری دی
د ښکو لو لد خولی وایی — چه عنبت ی راته ښنایی
چه کاکړ ښکه زاهد و — لوی شخښتن لد تل عابد و
تل تر تل سې عبادت کا — پر دی لیاری ریاضت کا
شپې ی ربنی پد لمانځ وی — پد ژړا و پد نادو وی
ندی خوب ند ی خوراک و — عباد ت ی ژوند و زواک و
چه بد کښیښوست پد لمانځ — یا بد کښیوت پد ستاینه
ورځ ی تولد پقعده وه — شپه ی هم یوه سجده وه
تل ی سیر دلاهوت کا — پد یوه گو لدی قوت کا
غرق بد تل پد ذکر الله و — هر سبا او هر بیگاه و
یو د شپه دی عبادت کا — سر گناه ی ندامت کا

(c) ketabton.com: The Digital Library

منږکي پښتي سوي له خوبه
په شپو شپوی وو ویښتر

سپي خوب ی و لید گرانه
په غرعښت ښني بنها نه

وایي ای کاکړه ویه
لتا خو ښن پیمر یکلیخو یه

ستا قدم زما پر سر ردی
ماسوا کښي دی قرار دی

پښه وو ورځ دوه لما تخه
دتښتن عبادت کړه

وی پاته لتا نور دی
شپي او ورځي د پکور دی

خه جهاد کړه پرتا فرض دی
دایم ستا د غاړي قرض دی

یوه ورځ جهاد افضل
تر ملو کلو لما تخل

څوک چه تل لمنځ وروژه کا
په جهاد بدی پور د کا

طمږی شره دین همداری
بیا خدمت د خلق احمد دی

لتا پاته دواړه دنیه
ځان خبر کړه بند له دنیه

توره واخله مجاهد شه
د لوی خدای د دین قاصد شه

د خدای نور پر جهان خور کړد
دا خدمت ی پیځان پور کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه د لېښتې عبادت سي — ځان د خلاص له معصیت کي

چه له خوبه وېښ کاګر سو — دغزا پر خوا نومړه سو

زغره خولۍ آراسته کړل — دغزا عشق تیره کړل

هرات خوا ته په تلو تلو سو — د سلطان غیاث لملو سو

و یکړه هوري جهاد ون — د سلطان مل شو پهلوان

څو هوري تر د نیا تېر سو — دغازیانو پېتول شمیر سو

چه ی هلته هم وفات سو — نبغ پېخاور و د هرات سو

میره هسې ژوندون کاندي

مري د خدای پر رضا باندي

ذکر د محبوب سبحان عبدالرحمان علیه الرحمه — محمد رسول هوتک علیه الرحمه

مجمل بیاض کښې هسې کښلي دي چه عبدالرحمان بابا په قوم مهمند و او په پېښوري ژوندون کا پلار ی عبدالستار نومېدی او په بهادر کلي ی دېره وه عبدالرحمان بابا په سنه ۱۰۴۲ هجري پیدا سو او له ملا محمد یوسف یوسفزي تخني ی لوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکا او له مخه ئې فقه او تصوف زده کړل او بیا ولاړ کوهات ته هلته ئې هم
سبقونه ولوستل او بیا عالم شو په ځوانۍ ئې دنیا پرېښوله او اکثر به په غرو ګرځېدی
او کله به ولاړ د هغه دښتان پر خوا او د خدای عبادت به ئې کاوه د دنیا په کار و به نه
مشغول کیدی عبدالرحمن بابا یو عالم رباني او عابد سړی و او ډیر شعرونه ئې د خدای تعالی
جل جلاله په محبت کښې دویل او په پښتو کښې به رحمان بابا مشهور شو په ۱۱۱۸ هجري
وفات شو خلق ئې تر اوس د پېښور په هزاره کښې زیارت کوونه کا او د ده شعرونه لولي
د رحمان بابا د بیتو او غزلو دیوان ستا او ډیر ډیر پیدا کیږي سړی ئې وایي فقیر محمد
هوتک غفرالله ذنوبه په ظل الله پادشاه جهان شاه حسین کا تابان داستول او
له پېښوري د عبدالرحمن بابا علیه الرحمه د دیوان نقلونه را وړل او په قندهار
کښې علما او زاهدو وکتل او اوس ډیر دی فقرا او د خدای دوستان د عبدالرحمان با
شعرونه ډیر لولي او خوشبوي او عام خلق فالونه پرې ګوري حتی په ښځو هم دا
کتاب ډیر وایي او خدای تعالی د ده په دنیا کښې هسې برکت ایښی دی چه د هر خوږ
زړه دارو په کا او هر غریب او محتاج مستغنی کا زما پلار هسې نقل کا چه په
قندهار کښې د رافضي ګرګین خان جور و ستم تر حده تیر ئې وکا او خلق د خدای هسې حقي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ذاب سول چه سپېرګ خو بېن سول نو دوی به کوکړان کښېن مغفور رحمانی برګزیده صمدانی
حاجي میر خان هونګ سبالم ضیل ته ولاړل او له هغه نه چاره د کار طلب کړل او لټو لو
او ویل هر دول چه دی وېي هغسی کړی هغه مغفور یوه ورځ تر ماښام له لویو پښتنو
خانانو او مشرانو سره مصلحت وکا او هسی تړون وکا چه ظالمان مړه کړی او ځانونه
له جور و ظلمه وژغوری به پای کښې حاجي میر خان علیه الرحمه د ویل راسی چه عبدالرحمان
بابا قدس سره هم ویو ښنتو چه د ده دیوان ی خوص کاهی مشهورند و بیت

زد مکتب غندی به پېته خولد ګویا یم	خاموشي ځما تیری کا تر غوغا ځما
کښت د عشق به تو ده زمکه امان چرګی	سمندر بوبه چه زیت کا پچرا ځما

د غه جیتونه ی و لوستل هغه مغفور حاجي اولس ته وویل چه د ظالمانو کار تمام دی
ما اوس د ستی خاموشي بهتره ده لتوله به چه پټه خوله د اکو ښنی کړو چه ظالمان
رکسی چه مناسب وقت راسی نو به زه پر تاسی ابنغ وکړم هغه وقت باید ټول تیار یو
و ظالمان له وطن و باسو نقل کا چه یوه میاشت وروسته جنت مکان حاجي میر خان
د اولس مړان او خانان راوبلل او په ما بخندی جرګه وکړله او ټولو په قرآن قسم
وکا چه دګر ګبین خان ظالم له جوره ځانونه خلاص کړی په دی وقت بیا حاجي

(c) ketabton.com: The Digital Library

میرخان مغفور لەرحمان بابا تخه دا بیتونه ولوستل — بیت

په اسمان ئی رخ پیت کړی پیسماب و | خدای وماوته ښکاره کړی سبغه لمر
چه رقیب راته تېرلی په زنځیر و | ښکل حبیب رابلندی پرانت بخود بیه
پو حال ی منت باراوس رحمان | په صدقت کښی دخل نشته دلو په بیا

نقل کا چه دخدای په قدرت دغه ورخ پر اسمان اوریخ هم وه چه حاجی میر مرحوم دا بیت ولوست سبغه کړی لمر ښکاره سو اوریخ ی لرحخ بستد سوه خلقو هم دغه پو الٰهی مدد وکاته اوبیا لو جنت مکان حاجی میرخان خاتمه وویل دادی د خدای تعالی مهر او لطف هم زموږ ملګری دی اوس لو وقت دی چه توری نه تکیه وکاږوادتخا لوڼ لره ښمن وزغورو سغه وچه په ۲۹ د ذیقعده الحرام ۱۱۱۹ هجری اوس تقول سول او د جنت مکان حاجی میر په مرد په قندهار ورننوتل او دښمنان ی تقول مړه کړل اوس به لو کاتب الحروف عفی الله لوبه دعبدالرحمان بابا شعرونه نقل کا

غزل

زه داسی دیوانه دمجنون چاکړم | لدرواج لە رسوم بیرون چاکړم

نو بېم چه د اچارې پېماتوک ه | ليونی د خپل شاه په افسون بيا لرم
لا مي سترګي لوم بانه لو مد غمزه د د | دوب هيد منندي چاك چون بيا لرم
نوان توفيق تو د فتنو راتخ ندو | په فتنو د روسترګو مفتون بيا کړم

رحمان هيڅ لېځېله ځانه خبر نه يم
په دا سي نه زبون او محزون بيا کړم

ذکر د شيخ الصالح محمد صالح رحمة الله عليه — سبي وايي کاتب د دې کتاب محمد چه

ملا الله يار الوزي په تحفة صالح کښې کښلي دي چه شيخ محمد صالح په قوم الوزي وه جلیل کښې او سيدي او عابد او عالم و چه وقت کې په د ... تيراوه او د حلق د ارشادي کا نقل دي چه شاد بيګ خان د قندهار صوبه دار شيخ محمد صالح د غوښت چه کابل ته ولاړ سي او هغه حلقه ته فيض ورکړي او په تدريس د علومو طالبانو ته هدايت وه شيخ محمد صالح ور ته وکښل چه ما الدطمع د عزت سته او په نيا پسې تګ نغواړم زما د اسې مقصد دي چه دنيا ما ته راسي نه چه زه ولاړ سم دنيا پسې کړد زما عزت عزاري ما پرېږده او په نيا پسې مي مه مسافر کوه چه د غه خط ورسيد شاه بیګ خان ته وويل زما هم دا عزت مقصود و نه بلې عزتي سبي وايي محمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ملا الله یار د خپل شیخ پیاښمه دکیښ کتاب په تحفه صالحی نوم د پښتو کتاب کښی
د خپل شیخ علیه الرحمه احوال او خبری وکښلی او دده د اشعارو یکښی ضبط کړل په دغه تحفه
تحفه دا غزل دی په شاه بیگ تذکره کښلی

غزل لشیخ محمد صالح

دیلی دینی فیض هر سبا ودرم — بیهوده منت دولی د دوز چیا درم
په اشنای دشپی ناځایه پلاس کښیوت — روبان نه ڼه یکوکل پیتلر پیماده م
په دنیا له تجارت شول د دنیا کی — زه د عشق په بازار عارد عشق سودا درم
دیلی لیدل درب په بهانه کی — خزانی که ددی کل جهان پشاوده م
که زیر تخت می د سلیمان سوی کړی — عاقبت خاوره تر بند عمل پیشوادرم

بیلار عشق خوشحالی پرما حرام
زه صالح که به څو لده خوبئ پېر زړه ډېرادرم

غزل وله ایضاً رحمه الله

په بیزه ی غنچی شرنګی سی دچشمانو — روغ بانسی پداروی د...ا نو
په لوی تی لرنځه خلاص بیزه رنځوروی — دادی زړه دارو جو په بیکره حکیمانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مګر بعد چه حبیب دی هم طبیب دی | کارسازی کا د خوارانو رنځورانو
هیڅ اثر اباندی نکاندې عالمه | هېڅ ویل درو نور هر د ناصحانو
نصیحت زړه خوارې ره نشته لوځکی | زړه می ویړی په منګولو خوبرویانو

که صالح غندی د زړه پوهیږو پایي
لوز دولت پر دنیا نشته طالبانو

ذکر د مقبول ربانی علی سرور قدس سره العزیز په تحفه صالح کښی هسی راوړی

چه شیخ علی سرور شاهو خیل لودی و چه د هندوستان پټھانو کی دیره واو خاوند و دکراما تو
او خوارق و چه خلق به هر کله ځنی لیدل په مخزن افغانی کښی هم نعمت الله هسی وايي
چه شیخ لوی لوی کرامات ښکاره کړل او خلق به ورګډ هیدل په تحفه صالح کی راوړی
چه شیخ بخپلو مریدانو تد هدایت کا او وعظونه او د سوالونو ځوابونه به ی ویل او د تصوف
مشکلات به ی حل کول یوه ورځ سوال ځنی وشو چه پس تر اهر لحظه مرګی رجعتی است
مصطفیٰ فرمود دنیا ساعتی است څه مقصد لری زموږ مرګ ورجعت کله دایم او
مستمر دی او که دامرګ ورجعت دایم او مستمر وی نو به حیات بعد الممات
متعدد سی او د تناسخیانو عقیده به سی بعضه عارف ربانی سی جواب ورکا

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ذات ماسوا دی له بلنه ذات د اسماً ثابت دی او بدلون متحلل دی بیتی دا یی
اَنتَ اَنتَ لا یُبدّلُکَ، فَاِنَّ یوبُکَ فِی التَّحَلُّلِ ولیس عِندَکَ مِنهُ خَبرٌ فَاَنتَ وراء هٰذه الاشیا،
د غه مرگ و رجعت بدنی دی نه ذاتی او هر کله په تحلل وموند سابقه ذرا تو لوی پر ځای دیږی،
لا حقه ذرات او همدغه تجدد دی په دنیا عدم تحقق ثابتوی او همدغه په مصطفیٰ علیه السلام
دویل اَلدُّنیَا سَاعَةٌ رشتیا کوی په تحقه صالح کښی د عارف ربانی علی سرور لودی اشعار
دی په دا غزل ځنی را اخلم

غزل لعارف الربانی

محبت پیالہ می نوش کره هیچا ز کی
درست وطن راته دریاب شو بی دیدن
که زه مو شم هم لگور کم سر پورته
د می سر غوڅ د رقیب پتیره تیغ سی
زه و یار ملا ما ناست و لوله بلبه
گران بلیبون بد د مغو مینو و ینه

د حق نور وینم پسنزگو دایاز کی
دید می منشی نگر خدای می سبب ساز کی
ناگهان په می دلبر پو رته آواز کی
هم بد خم که د دلبر غوښت پیمهر و ناز کی
پر غماز د باری کا بنی دغم ساز کی
چه تل ناست وی پر زیارت کی سره زار کی

ای سرور غمازان شوه بی حساب
پاک الله د صورت تش بی مغز پیاز کی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهمه خزانه په بیان د پښتو شاعرانو چه زموږ معاصرین دي غفرالله لهم

ذکر د اشنای بزم ګران ملا باز توخی — ملا باز توخی په الغزکښې اوسی او په اصناف د اشعارو کښې استاد دی غزل او رباعی وایی او د شاعرانو انبار دی او زما چه محمد هوتک یم همراز دی ملا چه قندهار ته راسی زموږ مجلس پیتو دوی او یاران ددی له لطافت د طبع ممنون — ملا باز مبادی د علوم و رسمی او په فقه شریف کښې تیار دی له منطق او حکمت لولی او خپلو شاګردانو ته دی درس ورکوی د محمد په ابتدا د ځوانی تللی و او په هند د ستان ی له استادانو لوست کړی

لطیفه

یو له ملا ث ملا باز راغی او په قندهار کښې زما میلمه سو د ستی ما چرګ حلال کا او طعام می تیار ، چه دستر خوان راغی ملا باز سبی شعر ووایه

شعر

پر لوو دوی ...	د باز بر ځه یو چیچی دی
د باز ښه رویی د مرغنو	او س می بس ، پینکی ورځ دی

ما ژر چه سپین دی هم حلال کا او د میلمه میلمستیا تر می پوره کا د ... د ...

... د د ملا لو ځ ... د ...

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدله

راسه پرخنګ راسه لیلی ته می نژدې سه لږ دل | بیمدرنی چه می وند تجنی پیخو به زړه نګو
راسه پرخنګ راسه لیلی ولی لماکړې بلیتون | داستا لغمه نه زړګی دی پیرووینو کلګون
که هر څو تښتم نه پرېږدی می ستا د عشق شوانحون | زه نخلا بیرون لغاز به لیږد نه پتېن
راسه پرخنګ راسه لیلی چه د پرزړه کم ملهم | داستا په عشق کې می ترشا کا د دنیا دارو غم
حساب کتاب مجاله می واړه کا ستامینی برهم | لاړو رتز لسته چه د کښینوم درڅو یکو کل
راسه پرخنګ راسه لیلی چه د پرزړه کم نوری | کجل درو انخلد واړی سترګی به زړه دی زری
لیدل به ستا د مخ کوم اندیښنی نکم نوری | پکار می نه دی ستا د مخ د جنت زیړی ګل
راسه پرخنګ راسه لیلی چه سره وکړو خوالد | پرتا مین یم بی لتا می نشته هیڅ اندیښنه

زه د غرو باز د هم تا بندی کړمه قفس کی پرشد
یو وار می خلاص که چه بیا زه د کړم دوز خیرو ل

ذکر د افضل المعاصرین ظل الله فی العالمین شاه حسین لازال ظلال سلطنته من مفا
المسلمین پادشاه جمجاه ظل الله شاه حسین بنا لم خیل مرزا ... د مغفور جنت سکان د ي
میرخان زوی د ... چه اوس پیخوا اتنی کلن پادشاهی ه او پیښانه ی پیسوری آ ... نم
پادشاه عالم پناه په ۲۳ د ربیع الاول په ۱۱۱۴ سنه هجری په ... ری کلن د کلات

پیدا سو هغه وخت چې حاجي میرخان د بیت الله او اصفهان سفر وکا پادشاه ظل الله کوچنی د
اولاد اعلم علما ملا یار محمد هوتک ته د درس ولوست او تر دوولسو کلو پوري د عمر ی
د فقه او تفسیر او منطق او د بلاغت کتب ولوستل او په قندهار کې له دیلاري مصالح
د امور نژده کړل او په جنت مکان حاجي میرخان په ۲۸ د ذیحجة الحرام سنه ۱۱۲۷
هجري په قندهار کښې وفات سو پادشاه ظل الله ثورلس کلن وا او د خپل مشر ورور شاه محمود
خان سره و میر عبدالعزیز چه د حاجي میرخان ورور و په دغه مرګ د ورور په قندهار کښې
مشر سو خو داوس رعایت ئې کم کا ځو په سنه ۱۱۲۹ هجري د شپې د ناسرخ له قصر له
بام خطا سو او را ولوید مړ سو د خپل عم تر مرګ وروسته میر محمود په قندهار کښې
پادشاه سو او د سیستان او کرمان پر خوا ی لښکر وکا په سنه ۱۱۳۵ هجري چه د
اصفهان د ضبط د پاره ولاړ په قندهار کښې خپل ورور پادشاه ظل الله شاه حسین پادشاه
کا او د قندهار او فراه پادشاهي تر غزني شاه حسین ته ورکړله او د غلجو ملکانو او
خانانو او مشرانو شاه حسین په خپله پادشاهي ومانه او خطبه او سکه ئې په نامه مبارک
جاري سوه شاه حسین ادام الله دولته ډېر زور او مشهور پادشاه دی د رعایا
پر دادرسي او د داد خواهانو فریاد اوري د ظالمانو لاس کوتاه دی او رعیت آرام دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پادشاه عالم پناه دربار کښې نور علما او صالحان لا ډېر دي افضل العلما ملا یار محمد هوتک
چه د پادشاه استاد دی لوی عالم دی په فقه کښې ئې کتاب مسایل ارکان خمسه کښلی
دی بل لوی عالم ددې عصر چه د پادشاه ظل الله تر ظل لاندې ژوند کا دقندهار جامع
امام ملا محمد یونس توخی دی چه د ملا محمد اکبر فرزند دی او د علومو تدریس کا او کتاب
د جامع فرایض ئې کښلی دی په پښتو او بل عالم جامع الکمال ملا زعفران ترکی دی چه
مدار المهام او صدر الافاضل دی او د پادشاه ظل الله کین لاس دی او د محمد چه د
پادشاه زوی دی استاد هم دی ملا زعفران په حکمت او ریاضی او طب کښې استاد دی
او گلدستهٔ زعفرانی ئې په حکمت او طب کښې کښلی ده دا کتاب ما هم لیدلی دی او مطالعه کړی
د پادشاه ظل الله شاه حسین پنځه ګښې مړینی دی او په میو لو د ډېر لکو کښو ګرندی د
غلجو طوایف تر غزنی پوری دده پادشاهی ده او په ابدالیو کی تر سیستانه او هرات
حکم کا په ۱۱۳۸ سنه هجری شاه حسین لښکر د کا او د بهادر خان په سالاری ئې
د شال او بوب ولایت فتح کا او په کال ۱۱۳۹ سنه پنځله پادشاه ظل الله تر
ډیره جات فتح کړل او تر گومل ئې ضبط کړل او س پر دغو ټولو ځایو دده سکه چلی
ده او حکم ئې ساری پادشاه عالم پناه په ارگ کښې د قندهار سخه قصر چه تاریخ باشی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بلند به هغه ورځ دربار کا یک تب خانه کښی او په مجلس کښی علما جمع کیږی او شعراء او فضلا
لیتولوی ز. محمد هوتک کاتب د دی کتاب هم په دی مجلس کی یم او پادشاه ظل الله اشعار
او ابیات پښتو کا چې هم او کتاب د دیوان ی مرتب سوی دی کله په پښتو اشعار وایی
او کله فارسی نثر هم میل کا او کتاب ~~د دیوان~~ استاد العلما ملا یار محمد تری قرات کا
په سهو و سقم تی زایل کا او پادشاه په اشعار وکښی لږ سهو لیده شی او علمای ټول
په بلاغت او فصاحت قایل دی او سماع ته مایل هسی وایی محمد کاتب د دی کتاب
چه یوه ورځ د پادشاه ظل الله په قصر کښی مجلس و او فضلا او علما سره راټول نا گاه •
احوال وسو چه قاصد راغلی دی او پیغام ی لیږلی ځای راوړی ملا زعفران
د بانډی ورور یو ګری پس بیرته مجلس ته راغی او زیری د فتح د شال او ب ی
وکا او دا بیتونه ی عرض کړل

بیت

صین پادشاه د ځمکې ننداره کوری
دا زیری ی راوړی دی حضور ته

چه ی فتح په لښکر و ب د شال کا
نو زعفران انعام په سر زعفرانی شال کا

شاه عالم پناه زر زعفرانی شال ورکا او په دغه مجلس ی ټولو حاضرینو ته شالونه
ښیل او پادشاه په انعام سربلند سول هسی وایی محمد کاتب د دی کتاب چه

د

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پادشاه جهان پناه اشعار ډېر دي او د ډېر دل خوږ دي دلته يو غزل نقل کوم چه
مجموعه د کلام اصول طور غلام خان خوښ

غزل شاه حسین دامت سلطنته

بېلیاندې د غمو بېچاره مجبور کړی یم | په تیارو کې د هجران ې تا دور کړی یم
بېلیاندې دې هېن او شکلې ځ خپرې کړې | تا د فکر په گرداب کښې تل عبور کړی یم
د فراق پېرې دې مبهوت و مرې تر | په جهان کښې رسوا که منصور کړی یم
نو وصال دې ما هم نا بادیمه دلبرې | د بېلتون فکر په زړه کښې ناصبور کړی یم
د باطن عشق دې و خوړه ځیگر کښې | غمازانو په غمزو غمزو مهجور کړی یم

خلق یاد ز ما د عشق په لیونو کا
زه حسین محبت هې مشهور کړی یم

ذکر د شاعر شیوا بیان محمد یونس خان — سمی روایت کا زماتر بو رحمت بونک
چه په سنه ۱۳۰۰ هجری پېښور ته تللی وم دهلته مې پخپله کښې محمد یونس خان شاعر
شیوا بیان ولید او د ده اشعار مې سماع کړل محمد یونس په د غندهال لوی رش من لوان و
او په قوم موسی خیل و پیچ پلار ئې نور محمد خان له موسی خیلو څخه د کسی د بابه سره علم

او په پېښور کښې او سید د محمد یونس په پېښور کښې علمونه او کتابونه ولوستل او په هغه وخت چه
عبدالرحمان بابا مشهور شوندی و د هغه شاګرد شو او د شعر دیوان ئې جوړ کړ چه ډېر غزل
لري. د پېښور کښې معروف شو محمد یونس مهمان دوست او کریم سړی دی مسافرين ئې
... کښې پرده پېره ساتي اوکړ شوک عالم او شاعر ورله کړ ورسره ډېر قدر ئې کا
او په عزت دارئ او میلمه نوازی کښې همت کا رحمت هوتک حکایت کا چه محمد
یونس پښتون ډېره کښې ډېر با قدر کړم او ډېره درجې ئې ما ته ورکړه چه یو دین شپه ئې دوه
... ورځ په هغه یو د ډیاسته ئې زما عزت وکا او ډېره درجه ئې اشعار ... پاره ئې
... ل د هغه دوه غزل رحمت دده د دیوان ما ته را ولیږل چه په دې کتاب کښې ئې
ثبت کړم خدای تعالی د محمد یونس خان تر روندی او معززوری

غزل

ژوندی ... ندوبچینه باندې سر چا
کله چا مونده شیرینه وصل د دلبر چا

... بت ئې شاله حسن روزې شوکا
په دا حسن بلیه شمس و قمر چا

... پله مې خپل مهر رهبر شوی
راکاوه به د دلبر د نور خبر چا

... استاد ز نغو بوئ تر مشام شوی
دوباره به یاد دوال مشکو عنبر چا

پو وصال لیبی خو نا بسترګو وورې — په آسمان کښل بیا سوځند ملتر چا
بیا بیسته ئیلی به نمومی پکو رښ — څو جدا مله محبوب نشی له بر پیا
جدایي بې حق ورتیج الله لکه بیره — چه تو ثلی د وصال شهد د شکر چا

ولرم تدی کاروسپاره یونس
مقصود محمد دی مینه لی په هنر چا

غزل وله ایضاً الطاف اسد عمر

شیرین یار رضا د دوا په سترګو تور دی — چه ... نور ... ډیر لور دی
په دنیا کښې چه بنیاد د اشنایي ده — بې غمه د جدایي په وزی په دم
و اویلا د عاشق له پیره میخړه — لیوني عاشق ایزارند پیدرو مور دی
که بیدرد تنا لظ زبان د کوم دی — تنا د حسن خبر علی لو لیولی دی
د محنت جوری د درونده باندی کښېښو — خوار عاشق تر دراند بار ... ندی شو دی
بادی بیم د ثخند و ارد ته نر میبږی — مخه ثوک چه ستا د عشق په برق سوزی
چه د عشق څراغی نوی بګوګل کښې — مخه بند په الله مرده او لوی لوی ګور دی

زه یونس چه ستا په مینه کښې رسوا شوم
اوس په بیا رته جار واته را ته بیغور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

معیاته بامم پوښتنې

څو چه ډیر [illegible] ددې [illegible] دیوښتنه خلکي [illegible] پر حرام شد

د [illegible] سر [illegible] محمد ګل مسعود [illegible] روایت کا رحمت بوتله چه په دوران

دسنو [illegible] پېښور [illegible] مسعود زوی محمد [illegible] د ویېل سوچه پر [illegible] شا [illegible] واو هر

[illegible] بدی ویلي او د یوه بدله د د تحفه رحمت تر بور رانغلا چه دلته کا [illegible]

بدله

چه [illegible] په ډیره [illegible] بیل شو	اور [illegible] باندې بل شو
[illegible] وردې غم [illegible] بل شو	اور باندې بل شو
[illegible]	سوی په اور [illegible]
د بیته [illegible] سوراپ کښی ورته مرض [illegible] شو	اور باندې بل شو
[illegible] بنایت د ریوري [illegible] اور [illegible]	وریت دی یاور [illegible]
داسې [illegible] تا پور [illegible] غمل شو	اور باندې بل شو
[illegible] خدای [illegible] عزرا په محمد ګل [illegible]	تاتد تل [illegible]
[illegible] په او پلا [illegible] الله [illegible] شو	اور باندې بل شو

[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر شو زمان عبدالقادر خان ختک چه د خوشحال خان ختک زوی دی نواب محمد افضل په
هسې روایت کا چه د خوشحال خان ختک تر مړینې پس عبدالقادر خان په سنه ۱۱۱۳ هجري کابل کې
لیدل شوی و چه د خپلو د قوم څو الاول تدراغلي او دوی ورته د تیرېدلو خبرې وې او بنګښ
پر خوا کولې وایې چه عبدالقادر خان ختک لي او کړندی خان و د ختکو خانانو تابع و او دا د
ده په سنه ۱۰۶۱ هجري ۲۳ د جمادی الثاني واقع شوی و او سې چه د غه کتاب کوم ما ته
نه د سېکاره چه دا خان به وفات شوی وي له دې نه خو هسې ګڼم چه وفات شوی به وي مګر چه
او سې چا د تر هغه پخوا تر ښه ندی راکړې له دې معروفه خدای دې د ځنبي هسې وایې په
عبدالقادر خان په هندوستان کښې هم عمرونه تېر کړه او هلته په نقشبندیه طریقت کښې د
سو متعبد او پارسا سړی و ځوانی د مشرتوب کښې انصاف کا او له خدای به یې ترس کا
عبدالقادر خان د شعر دیوان لري او د یوسف او زلیخا قصه یې په سنه ۱۱۱۲ هجري نظم
تصنیف نامه یې هم په پښتو ګلدسته او د شیخ مصلح الدین سعدي ګلستان یې په پښتو را واړه
په سنه ۱۱۱۵ ی یو بل کتاب نظم کا چه نوم یې دی حدیقه ختک د غه کتاب ما په سنه ۱۱۳۰
هجري له صدرالزمان بهادر خان و بیدچه د مؤلف په خط و بهادر خان د امت شو
هسې روایت کا چه په دېره ما د غه کتاب ... وموند چه دیو ختک لیکلی کښي و نقل کا
چه عبدالقادر خان لطریقت نقشبندیه کښې خلیفه هم او د پیر خلافت یې کا او هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

شادی کا شیخ رحمانی سعدی لاهوری پخلا فت تاکلی و د عبدالقادر خان شرونه د بر
دی نواب محمد انور د ده سلی غزلونه لکابل راوړل اوس زه د لته لدحدیقه ختک تحفه د ده
یو څو شعرونه نقل کا ندم

غزل

دریغ لوزغمو نه لیری شولد د ل — یکښی غم د خپل اشنا وی تل تل
شبنم وصل د گل یا مونده خاموش شو — تری محروم شوه چه شور کاندی بلبل
بنده چه زبد د قلم شوه په مجلس کښی — شمع تا چه د خپل سوز قصه وېل
عاشق هیځ نه د خبر د مشق لسوز — دا لنبه پری معشوقی ولګول
فانوس په پرده څراغ نه پټېږی — کری مخ په پلو پټ و ما لیدل
پاتیم د پروانه چه ی ځان وسو — شمع اور په تندی بل کړ گرزیدل

درستمشید د پیار و عبد القادر کسو
قد بی عمده په پا لنګ باندی تحمل

غزل ولد ایضاً

شه خوبش د پادشاهی پتخت نه تلو — همیشه ی غم کوه د پر یو تلو
هم اوس کړی پیځلو ورپی ردی — غافل مشه د دیو ستر ګو د و تلو
پیشه ی جمشید دل آزاری وی — دغو محزن نوی د کتلو

حذر

(c) ketabton.com: The Digital Library

خندل کړی په زر دوزر جامو کښې | چه غاښ یې ... د ...
داجل د سوړ تا لخت نالیهانی دی | چه بیخ کوي نخل تیرې ... سو

هغه زړه عبد الغنا در چه مرده وی
پکو خل د ننه تلی د سیا تلو

ومن رباعیاته

وقت د خزان و وی لیدل | یو ځو بلبلي چه ښري ... ...
نواری خستدوی ویبی ښرای | چه بي گلونو و یا ئیب ...

ذکر د صدر الاکابر دوران بهادر خان ادام الله بقائه پدی دوران یقینا
مشهور دی په بهادری او تورپالیوالی معروف د پاچاه ظل الله ... او د بنګرو سا
د شال او ... کلاوی فتح کا او دیری ضبط کا د بری سمندی عمر خواتد ...
کا هغه خانی اخلی او بری ... په سرحد دی یقینا رکنبی قول خلق ...
او محتاجان او فقرای پکښې او سخاوت ... دی د جود لاس یا زر بخش دی
هر کله د غریبا نو دستگیری کا پادشاه عالم پناه د شاه حسین ی پدر ... او
عوام ی په امیر الامرا یادکا خان عالیمکان په علوم کښ عالم دی او په اشعا
بی نظیر شعرا او علماء پلاس د کرم پالی او هیڅکله ی مجلس لدی لطایفو خالی نو ی

(c) ketabton.com: The Digital Library

عمله بنی به دوران طاق دی او پابند نه به علما، ته حاتم دی چه لسوه راسی علماء او شعرا سپلمه کا او دوی ته بښنه نی وه خالق تعالی د داکریم دوران او حاتم زمان تر ډېره تر ونده ی، ساتی آمین یارب العالمین بسی وایی کاتب الحروف محمد هوتک غفر الله ذنوبه وستر عیوبه چه خان عالی مکان دوی کتاب دپاره لیکلو اشعار وغځه ما تذیوه بد لدراکړه چه د نغدی غژت کوم چه کتاب له ذکر خیر دوی حاتم زمان خالی نوی او هر څوک چه ی ولولی د عا ورته وکا هغه بد لله دا دی

بدلله

بیلتون د زور دی تر لیمو می سهار سم څا څی	لکه شبنم څا څی
دا مرد یاقوت می یلمن کښ ستا په غم څا څی	په غم الهم څا څی
گورد لیلی باران دا وښو ستا په چم څا څی	څنگه په رچم څا څی
راغله لیلی په شنکی خال څا په گلو کوی	په سرو ښگلو کوی
سهار چه وزی سیل کا باغ په بلبلو کوی	گل په اوربلو کوی
ملالی ستر گی ی کا قد په وبیر ژلو کوی	زیب په کنځلو کوی
دژوبل زړه وینی په هر گړی هر دم څا څی	لکه شبنم څا څی
سنبلی منجلی د باغ پلو ر سحد څا مه کوه	عاشق رسوا مکوه
وربت سوی زړه می دی سین پوری خندا مکوه	رانه جفا مکوه

زه یم پتنګ ته یې ډیوه ما جلېږه مه کوه | نور ظلم بیا مه کوه
یم ستا له عشقه لیونی پر ما ما تم شا څي | غم او الم شا څي

ذکر د شاعر حقیق ملا محمد صدیق پوپلزی

په ارغسان کې اوسی دیار محمد پوپلزی زوی دی او د دې زمانې ځوان شاعر دی په عمر درویشت کلن دی صرف ونحوی پر ملا محمد نور برېڅ ویلی دی په فقه او منطق هم پوهېږي کله چه قندهار ته راسی کاتب الحروف ی وینی او مجلس ورسره کا عشق ځوان دی او زړه یې له لاسه ایستلی بخیل محبوب لیسی ژاړی زاری کا ګریانې کا دردمن زړه لری او سترګی دا وښکو ډکې لری مینی هسې په اوسوی دی چه لکوره کلی ورک وی سوزناکی بدلی لولی او کله چه د ډیرو مندا نو په ډله کښېني مجلس ژړوی او مجمن زړونه پچیلو ناره وغلبلو سوځي زمانه دده پر ځوانی افسوس ونه کا او عشق ی جنون ته رسیدلی دی بالبداهه اشعار وایي او د زړه درد په سوده کوی یوه ورځ د کاتب الحروف پلو ور کښېنی او ما ی د حال پوښتنه کوله د زړه پچوا لا کښیوت ژړل ی او دابه له ی بالبداهه و ویله

بدله

لکه بلبل چه بېله ګله بل ارمان نلري | هسې بې یاره بله هیله عاشقان نلري
په ژړا کاندم بېله یاره بل مطلب نلرم | چه هسې سوز لیمه پوهېږي بل سبب نلري

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې یاره لوږه تږه نغواړي هر نوږ مطلب نلرم | په ژوند مې سې بې له یاره بل ارمان نلري
تر ناپچه ځان قربانوم دای نیاز منده یار | تل دی څمونده ګلوم دای نیاز منده یار
لستر ګو اوښي تویوم دای نیاز منده یار | زړه مې بې ناپدیو ساعت د صبر او توان نلري
که تند مې وژني که پرېږدي اختیار خوتا ره دی | غم د پیدا ندی بلیچاره خاص ما ره دی
زړه له دراغلی دی میلمه سا بیګاره دی | د زړه لکوره څخه تګ په هیڅ هیڅ شان نلري

ذکر د برگزیده سبحانی ملا پیر محمد میاجي

ملا پیر محمد هوتک د ملا سرور مغفور زوی دی چه ملا سرور له میا فقیر الله صاحب څخه استفاضه کړې ده او ملا پیر محمد لخپله پلار څخه فیض وموند د علیین مکان حاجي میرخان سره پیجګو کښي ملګری و په د شاه ظل الله ورور شاه محمود ادام الله دولتهم اصفهان ته ولاړ ملا پیر محمد هم ی هلته خوښت او له انفاس میمون ی استفاده کا او خلق د خدای شریعت او د امام اعظم صاحب مذهب ته رابولي نقل کا چه په اصفهان کښي میاجي صاحب له روافضو سره مباحثه کا او په دلایلو علمي دوی ملامت کا لکه چه علماء روم چه په اصفهان کښي دی هم ملا پیر محمد صاحب عزت کا او پیر افغان ی لقب کا میاجي صاحب په علم اخلاق کښي یو کتاب کښلی دی چه افضل الطرایق ی نوم دی او بیا څه کتاب د عقایدو او اخلاقو بیان کا په بل کتاب هم لرنه چه القرایض في رد الروافض ی نوم دی په

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوقت الطریق کښې دا حکایت کښلی دی چه زه ی له هغه کتاب دلته ثبت کاندم چه پدی کتاب کښی یادګار وی

حکایت

شیخ متی په خلیلو و دی له آره لوی ولی و
یو درېغ روان پر لار و لوی ښښتن په استغفار و
کړده ذکر د غفار یو شپه نو اوزګار
پر دی لاروی تیر ګئتی لاری محکمی وی په ریتی
د میری ښئی راغی رویدار چه ی صاف کړ له لار
یو دهقان به آبیاری کړه شپه په شپه به ی خواری کړه
ده به لید ستوره شپه شیخ متی په زیار اخته
لرا چه به بیزار و پتو له شپه به هم بیدار و
یو د شپه را ته په لیار سو شیخ متی ته په ګفتار سو
ای د خدای رویداره ګړی د دمره نور رحمت پرته کړی
ته باداری د ولیانو ته قدوه د صالحانو
شنا د د خاوری سر زری د هر چا کحل البصر دی
پښو شپو یی ته بیخواب په زحمت په اضطراب

باکوی دلاری گهتی — په دی نخاورو شه دی گهتی

داسی دوی شیخ مستی — د مولا لعشق مستی

په خدمت د خلق الله — یو گړی په یوه ساه

تر هر څه مهتر دی وروره
زده کړه دا خبره گوره

ذکر د شاعر خوږ گفتار الهیار افریدی عبد العزیز کاکړ سی روایت کا په دا شاعر په
یوری کښی اوسی او س د تخلو میشتو کالو یعمر دی دیوان د شعر لری کلامی شیرین دی لکه
عسل مانړی عبد العزیز کاکړ د غه غزل را کا په دی کتاب کښی ثبت سی

غزل

چه ستا پخم کښی بندیوان یم را بهر به نشم — د بلیتون او بنی تو یو مه بی پر بر به نشم

ب دی لتا په د عشق لغیم کړه په زما حال وو بنی — ښتنه بی بر وند عشق دی هیڅ په بر بر به نشم

مردی پروت یم د گدا بغیر نظر نکوی — که مرمه یم بی بیا زیاره ستا نظر به نشم

او ردی د مینی را اندیل کامیبی وریت د کړ مه — ستا د وصال په را وبو سو رسوی ځیگر به نشم

که جفا کاندی که وفا پروت دی و در ته بیمه — ستا له د لبار څخه محه نکرم په بل در به نشم

الهیار و یلا په دی په دلبار نظر دی خوا په لیلی
که می هر څو ربتی شری زه په حذر به نشم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر صدر دوران بابو جان بابی دکرم خان بابی زوی دی چه په اتغر کښې اوسیدی هغه وخت چه حاجی میر خان علیین مکان لیقنده ار کښې دغلجیو لښکر مات کا او ګرګین خانی واژه بابو جان بابی ار کلات دیر غښتلی راوستل او لا ماشوری د قندهار ښار حصار دینو او هغه وخت چه ی ګرګین خان مړ کا نوی په کلات کښې د حاجی میرخان د رخوا حکومت کا هسی وایی محمد کاتب الحروف چه په کال ۱۱۳۴ سنه هجری چه شاه محمود پادشاه د پادشاه دوران شاه حسین ورور لښکر وکا ده او اصفهان قدی دیر غل غزیمت وکا بابو جان بابی سره ار خپلو غښتلیو ټوانانو په دری ورځ قندهار هوتک او توخی او ترکی او غنی الکاخیل راغلل قندهار ته او د شاه محمود سره ولاړل اصفهان ته په جنګو کښې بابو جان بابی هسی میړانه وکا چه رستم دوران ی هیر کا بابو جان د میاجی صاحب شاګرد مرید و او په ۱۱۲۹ سنه هجری ی په مثنوی د شها او ګلان یوه قصه نظم کړه چه پښتانه ی نقل کا په مجلسو کښې دا کتاب قصص العاشقین نومیږی او سیلا مندا شوری په دغه کتاب کښې د عشق توصیف کا او هسی وایی

مثنوی عشق

عشق یو هسی توریالی دی || چه پیر هر ځای ی بری دی
د عشق اور هسی سوزان دی || چه سوځلی ی جهان دی
زړه بی عشقه کله زړه دی || چه بی عشقه زړه د مړه دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ندی عشق پدیوه رنګ | کله صلح ګهی جنګ
پښتانه کاندی متل | چه دی خوږ تر شات عسل
چه بی عشقه سر کړو دی | لښتی بی مغز پولاد و دی
زړه بی عشق بکار نه دی | هم هر زړه سزاوار نه دی
چه د عشق وکا خبری | کړی پخوبه داهر غری

دپاکالو عشق سزادی
امانت داد مولا دی

کرد افصح دوران زیدی خان مهمند زیدی خان زوی دی دغیاث خان او
دمسعود خان مهمند لمسی دی چه کلی دمهمندی پیاهد بالاسی غیاث خان
دحاجی میرخان علیین مکان همراز او ملګری واو زیدی خان اوس تکړه سړی او
دآشنا یانو همباز او دعصار شاعر دی دپادشاه ظل الله پیچ کښ عزت لری او دشوکت
او منت خاوند دی پرآشنا یانو مهربان دی او دکاتب الحروف مخلصی دی اشعار
ی خواږه دی او د بلاغت علوم سی لوستی دی پر فقه او تفسیر او صرف ونحو کښ
هی ښه او پوره لوست لری چه طالبان ی حل دمشکلاتو ځنی کا زیدی خان پسه
۱۱۳۶ سنه اصفهان ته ورلاړ او هلته ی د شاه محمود سره صحبتونه وکا بیا قندهار ته راغی
دیو کتاب ی پشرح د حال او جنګو د حاجی میرخان او شاه محمود وکښلی داکتاب

ښوور

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورزره بیتونه دی لوم ی دی محمود نامه کله چه ی دپادشاه ظل الله پیخ کېښ
ولوست زر طلا وی صله ومونه له یطبع کېښ ی هم جواد بیت پروت دی په سعد
صلدی پیو ثو ورځی پر یار انو او آشنا یانو نثار کړه اوریدی خان غزل او مثنوی
اورباعی پیخیل دیوان کښ لری او محمود نامه ی هم خوږ کتاب دی په اکثر پښتانه
ی پیجلو کښی لولی دګرګین خان ګرجی دوژلو قصه او داصفهان دفتوح تونقلونه
لتول کښېښ سته هم وایی محمد کاتب الحروف په ماله ریدی خان هم درخواست وکا
چه په دی کتاب کښ د محمود نامی تحفه ډیره برخه ثبت کا نو هم ریدی خان هم ما ته
دکتاب یو باب را کا چه دګرګین خان دوژلو قصه ده او هغه ما دلته دکتاب توفیق الله تعالی

مثنوی نقل له محمود نامه تحفه دی

په بیان دوژلو دګرګین خان او مدح وصفت دحاجی میرخان علیین مکان

اوس به نو تا ته حکایت کړم د بنو   خوږه روایت دګرګین خان دوژلو
په میرخان تللی اصفهان ته وو نه   مخ ی مکی دپاک سبحان ته وو نه
پاپاچاتی عرض کړ تمول اقوال د پښتون   دګرګین ظلم بد احوال د پښتون
پاپاچا ویل زده نو وای کولای چاره   دګرګین خان ظلم وستم دپاره
کړی معزول کړم قندهار نه بیرته دی   جور وستم او ضبط شعار نه پیرته دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرګین خو ګرګ دی ګرګ څو ظلم کوی
وینی تووینه هم لیوه څیری

زه هم خایف یم چه بد تحکم ګرګین
نا مسلمان دی ارمنی دی بدبین

نه په اسلام کی طاقت پابند ګنهیږ
نه نصرانی نه له عیسی پیر نیږ

بیرته هم زه په خدای کړی قهر بکاره
د سلطنت یی نا کور سی تیاره

میرخان ویل ای حسین پاچا وګوره
حال د حاکم او رعایا وګوره

ګرګ د ایلیدکی په رمه سو شبان
جور و ستم کا نوی بی حده ګرګین خان

موږ له طاقت نسته چه کړو بنیاتی
صبر په ظلم د ظالم ارمنی

دا څلور سم وارد ی راځم سلطان
عرض د ظالم له لاسه کړم سلطان

کدیا پاچا نکړی داد خواهی د مظلوم
ظالم حاکم کا ظلم دیر په محکوم

جور چه ډیر سی سلطنت سی برباد
د ظلم قصر پیښا بی بنیاد

عو بید الملك يبقى مع الكفر ولا يبقى مع الظلم

کافر کولای سلطنت سی مدام
کد وکړی داد نوی جابر پیر انام

مګر ظالم نو نسی کړای سلطنت
خالق رحیم دی ورکوی خلافت

پاچا قد چه زړه یی وی پیهرو دات
د خدای عیال ګڼی پر محکمه انسان

سلطان وا وره پښتی غوږ داوینا
مکړه ستم د خلق الله بیهه چا

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ستمګارو پای په راتلی وی خراب — د ظلم اوری کا پخپله تراب

د مظلوم آه داسی کاری دی ګوره — چه اوری سخی د ظالم تکوره

ملبې به بلی کا د ظلم پکور — تو له به کاندی بینوا پدی اور

بیا یې ظالم په رحم دکا پیځان — په ظالم خوار نکړی خپل ځان او بچان

سلطان ګوره پیرځان رحم وکړه — خپل کلی کور په جور مه وران ګوره

یا پاچا ته هی دنیا وکړه میرخان — خوغوبی یی ندواور په وله بچیان

ګرګین وی پریښو قندهار کی ظالم — نښی کړ دفع لاس دده له عالم

ګرګی شیاند کا په کړی خوار رعیت — د ګرګ بچیر چیری په ظلم وحشت

میرخان خولیدی ولاړ حجاز له په کړی — رسول د خدای ته پرازی داد خواهی

داد خواهی د میرخان په حضور د سید الانس والجان

ولاړی دښتی پیثرب کا فریاد — رسول د خدای ته په سو قوم برباد

ستا پر امت راغی د ظلم دوران — واوره رسوله دوی قوم فغان

پښتون خو ستا پر نامه ځان کړی فدا — ای خیر اناس واوره تدی ندا

ورته غوره دوی ته د ظالم له لاسه — ګرګین ملنځ د پښتون وباسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا پیامبر دی کلمه ګوی پښتون　　نه بسی بیځکه لتا ندر استون

زړګ وژړوندون هو دا سلام دپاره　　ستا د درباب ستا د سلام دپاره

محمد مصطفی کړه هیر خیرالوری رسول　　فخر کونین نورالهدی رسول

اوښکی می څاڅی پر دربار یم ولاړ　　قوم سو پاور د ظلم تتولد لتا ړ

یو ولد نظر وکړه پر مو بی په سود په　　و ظالمانو ته تر څو به یو پیړ

ستا لطف و مهر دی شامل پر جهان　　بر خراب زړه دی ستا پرمهرودان

لدستا نظره نوی خراب سو پښتون　　پا ور د ظلم تور کباب سو پښتون

راغلم لدلیری ستا دربار ته نبی　　ته می شفیع سه خدای غفار ته نبی

په پر پښتون قوم نازل کا رحمت　　کړی ی خوندی ناموس یی خپل مرحمت

لاس د ظالمی لګریوان ته الله　　ویح سی د ظلم دګنډو خیرو د نپ

ستا شریعت سی جنګ تیغ د پښتون　　ورک سی بیدا دا ولم سی تیغ د پښتون

راحی دی سوال ولاړ د دربار ته یمید　　محتاج د تش ولږ نظر ته یمه

د قوم حال کړم دربار ته عرض یادب　　ته ی با ور ر د کل عجم او عرب

بیلد تا ملری پښتون خوا الګر　　ته ی ملهم د خو بزو ر ږو دی پرهر

وترغوره زمو بز نام و ناموس له بیداد　　کړه بی ناموسو ظالمانو بر باد

(c) ketabton.com: The Digital Library

سر ئې دا پورته زمونږ حال وګورئ | د ظالم ظلم بد احوال وګورئ
نه دی لا شرم و حیا ستاسو نه | نه شرم کا نه ئې له عیسی ارمن

عرض مې د حال وه وتا ته پیښو ا
بلخوا ګ مونږ ستا خو ا لګړ په نیا

خوب لیدل د حاجي میرخان په دې یند طیبه ګښې او زیري د نجات له ظلمه

چه میرخان هم عرض کا حال د ظلم | هغه شپه مات سو توره د ال د ظلم

میرخان په خوب ولید صدیق اکبر | چه ور سره حضرت فاروق و عمر
وی ای میرخان بزیری لورته غم مکوه | قوم د خلاص سو کورت ماتم مکوه
ولا ښه قوم ته د ا زیری وکړه زر | چه د ظالم سو کم نقصان او ضرر
په پښتون به خدای ئې له ظالم آزاد | نه بسې ننګ او ناموس ئې بر باد
خدای به د قوم کا په رحم و دان | قوم به ئې وینه مچا به په جهان
تل به د خدای په بندګۍ کړوی لوړه | ټول بې نکا مر به تلیږي ور څوره
کلمه د خدای بوی جاری پا قوا | ورکوي د وی به په دی لاره کی راه
تل طره وی د اسلام په بګړی | نه بسې ورک قوم د دی قوم لښکری

(c) ketabton.com: The Digital Library

زیری اوریدل د میرخان او فتوا اخستل له علماو

انزیری چه واوریده میرویس خان پیغام ... خوبن سو د ښغو په ښیگڼې کلام

بیای پیدا کړل علما د حرم ... مفتی قاضی او هم پیشوا د حرم

حال ئی د ظلم د ګرګین کا بیان ... فتوا ئی وغوښته له دوی میرخان

نو ټول علما د دین فتوا ئی وکړه ... سمی تحریر هم ئی انشا ئی وکړه

چه د ظالم د ظلم رفع روا ... په تیر په وی دی له اسلام سوا

حاجی میرخان راغی وطن ته بیا کال ... قوم ئی ولیده ئی په ظلم پایمال

په تدبیر کښیوت په ناموس و ساتی ... تنګه د قوم کا په تینګه خوندی

مشران ئی ولیدل د قوم بیلا ... و دوی ته وویل د حرم ماجرا

دعا او خوب او هم فتوا د عرب ... قوم ئی کا د ځان د ښو لیطلب

ګرګین خبر سو چه میرخان څلوی ... وی کتنه چه افغان څلوی

ظلم ئی د ډیر کا پیر خوار انو د قوم ... ځان ئی کا ګرګ د غمخوارانو د قوم

مشران ئی تړاوستل په صبرو په بند ... منافقین ئی کړل له قوم سربلند

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلحت د میرخان او قرآن کول د قوم او بیا وژل د گرگین خان

حاجی میرخان وکا تدبیر مصلحت
پښتانه هغوی سول پنا موس او پت

هغو لو قرآن وکا په ځان کا خوندی
له جور و ظلمه د ظالم ارمنی

سیدال ناصر او بابو جان و بابی
یل بادرخان و د بادرو لمسی

میاجی هم راغی د میرخان پکومک
یوسف را هغول کړل د سیوری هوتک

عزیز توریزی د دلارام پهلوان
گلخان بابر د بل و نور بریځ خان

راغی لفرو د الکو د حلبک
کاوی ځوانانو د لښکرو کومک

بل یحیی خان بل ی زوی محمد خان
هغو لسره یو سول په کړی پر گرگین خان

یونس کاکړ وکا یرغل په گرگین
پښتنو بوه پر گرگینیانو ناورین

گرگین ی مړ کا هغول کړچ سو کښتان
قوم کا خلاص ظلم و جور و غفار

قندهار و بیو حاجی میر یه همت
قوم ی هغول کا ورتی کړ نصیحت

په ظالم و مړ اوس توحو به سو آزاد
خالق دی نکا پښتون قوم برباد

پا یپالی ظالم دی هوړیږی توبکا لښکر
نا یی په وسا تو ځانونه له شر

صفهان ډک وه له لښکرو د شاه | سبا به راسي پر ګوتو سپاه

نه به پښتون پرېږدي پر مخ د جهان | ورک به کا نوم ننګه ښان د افغان

دښمن قوي دی راسي کي اتفاق | ځان مو چیتو کي لیري کاندي نفاق

یقندهار کښي یې راټول کړل خانان | ټوله د قوم اختیاردار مشران

هر قوم ورکړله ځوانان قوربانې | ټول وغښتلي ننګیالي جنګیالي

شل زره جمع سول په میځ کي د ښار | ګرده ولاړ وه د میرخان په ګفتار

میرخان انصاف کاوه یې ښه بېري مشر | قوم یې ونه کړ زوی او کشر

په داسي کار وکا کاڼي ګرېدي | د پښتو ناموس یې وکا خوندي

کال و یو سل نونس او زر پیشمار | خلاص سو له ظلم د ګرګین قندهار

د ظلم پای دی هسي وران عالم | زړی په ظلمه څوک وران عالم

د ظلم اور چه بل سي سوځي جهان | یکښي کباب سي ستمګر ظالمان

ظالم جفا کوي پر ځان نه په بل
ویني هر څوک سزا د خپل بد عمل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د عالم کامل ملا محمد عادل بریڅ دا ملا صاحب په قوم بړیڅ او عالم او متورع سړی دی خلق ته د ښو لار ښوونکا په ښو اوک کښ اوسی او طالبانو ته درس کا د ده پلار ملا محمد فاضل هم ښه ملا و په روضة ربانی کتاب ی کښلی و ملا محمد عادل هم یو کتاب نظم کړی دی په محاسن الصلوة ی نوم دی او د لمانځه مسایل او ثوابونه او د تارکینو عذابونه ئی پکښی کښلی دی دا یو څو بیتونه له هغه کتاب د لته را نقل کوم چه یادګار وی

بیت

هغه خلق عاصیان دی | چه په فرض کښی کاهلان دی
چه فرض نکاندی په قصد | دوی بی شکه کافران دی
چه وای کړم ی زده ی نوی | که طعام خوری حیوانان دی
علم فرض پر هر سړی دی | چه فرض نکا څه کسان دی
چه په قصد یو ملونځ قضا کا | په دوزخ کی غاستقان دی
خدایه تا نه امان غواړم | له هغو چه فاجران دی

له هغو سره می ګډ کا
چه خاصه ایمانداران دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د شاعر شاطر محمد طاهر بجرپاټی — د محمد علی بجرپاټی زوی دی
پیښور د کاندارۍ کا د ښکلا پور سوداګری لره، او هلته ئې خوش طبع خوانان دی
طبع ئې هزل ته مایل ده او کله کله ښه اشعار ـ هم وایي یکلو کلو ئې پښتنګ کښي
د پلاره سره اوسیدلی او هلته ئې له اکثرو علماوو څخه لوست وکا او علوم دینیه
ئې زده کړل د کاتب الحروف سره آشنایي لري دکان ئې قائم دی لږ وخت تر مجلس کاندا
وی د یارانو سره خوش طبعي او ظرافت کا هسې وایي کاتب الحروف محمد هوتک چه
یوه ورځ ئې یو یار د کاندار ئې په نوم د دی محمد عمر خان په قوم لوڼ کاندی
پښتنی د طبع لطیف شاعر او سره آشنایي کا او پخپله هم اشعار انشا کا محمد عمر خان
له محمد طاهر سره ظرافت کا او لطیفه نکات یو بل ته سره وایي محمد عمر وویل چه ای
محمد طاهر سره مجلس او وینا هم خوښه اثر د مجلس نلید ایکی او ندا الصحبة
مؤثرة مصداق ښکاره کیږي په سبیل د هزل ئې دا قطعه په مجلس کښي وویله

قطعه

واپي دا په محبت کا بدی | یو له بل د ډیر اثر
پیکلو دی مصاحب سره | تا صحبت کړ مه خر

محمد طاهر چه طبع ظرافت پسند لري او هسې نکات ښه ادا کا هسې قطعه ئې جواب انشا کا

قطعه

(c) ketabton.com: The Digital Library

قطعه جوابیه

صحبت دی ابرار کا لګوره — منکر نشی دا شر

قدر محض بغدش وی — او س انسان سولی بشر

محمد عمر خان پلار انت له محمد طاهر پوښتنه وکا په ستا نوم طاهر دی خو مطهر نه دی

محمد طاهر هسی بیت دوایه — بیت

زه وځان وته طاهر یم — خو وتا ته مطهر

ذکر د عاشق پاکباز دانای راز ملا محمد ایاز نیازی د دنیا تارک دی او ډیره

او ورع کښی ریاضت کا او په طریقت کښی مریدی د میان عبدالحکیم قدس سره

العزیز کړی هم پا اصل د قندهار د ښار ساکن دی مګر ډیر شیما ښتو ورکړی دی لکوره

او سیاحت کا او په حضور د بزرګانو حاضریږی او ګوښه کښی ډیر عبادت بخت

وی نقل کا په ملا محمد ایاز په شپو شپو ویښ وی او ډیر د ښتوا وعزو ګریه

ذکر کا ندی او د خپل پیر دستګیر په مخ راسی ژړا کا او هسی وینا کا په تاب

د مظاهرو د جمال او کمال ملزم ځکه نو تښتیم ملا محمد ایاز ښه آوازی او کا

کلد په خپل اشعار یغنا سره لوی خلق ژړی وی او دیوان د اشعار وی

ډیر متین دی او نکات عارفانه پکښی شته هسی روایت کا په ملا محمد ایاز اکثر

(c) ketabton.com: The Digital Library

پېغزو کښې ګرځېدې او د غرو وحشي او خونخوار حیوانات ده تذکرې سره سوی ملا
عبدالحکیم چه دده شاګرد دی هسې وایي چه څو میاشتې مې استاد سرایې کور ته
او زه د ده پېتلا پسې ګرځېدم پېغزو کښې یو ځای مې ولیدل د شرمښانو لوګلې چه ګرځي
او یو د بله سنګولې سره ایږي ما ځان پټ کا او پېغزه کښې پنهان سوم چه شرمښان
ورا رسېدل هغه ځای ته ور غلم او هلته مې محمد ایاز وموند چه په پړانده خوب بیده و
او هغو وحشي حیواناتو هیڅ ضرر نه وو ور رسولی بلکه وېښ سوی هم نه و ما چه له خوب
وېښ کا او واقعه مې ور ته بیان کا ده وویل هغه شپه چه د خدای په محبت ودانه وي
د حیواناتو ځای ښونه ور ایږي د حقیقي انسانیت مرتبه هسې هسکه ده چه د حیوانیت
لاس هلته نه رسي او کله نفس اماره چه د نفس مطمئنه ځای ونیسي او فاني کېږي
هغسې هم د حیوانیت په دریاب کښې لاهو مخلوقات د انسانیت سره ځګړه نسي
کړای او لډېر ښه دی ښښتي ملا محمد ایاز د شعر خوند دیوان لري او ډېر ښه عارفانه
اشعاري پکښې جمع کړي دي چه زه ی د هغه یو څو رباعي په بیان د عارفانه نکاتو
را نقل کاندم

رباعي

زړه هغه دی چه لري د عرفان برخه | دغه ښه ده چه دنیا د انسان برخه
هغه زړه چه نه دی هسې نه عرفان وي | ور ي په ژوند کښې د باخبر حیوان برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولہ

محبت د آب و خاک دی بی بنیاد | راسد څلري د دنیا خون آباد
لګد زړه سپین وی د خدای محبت | پر صحرا بدی بی کوره اوره بنا د

ولہ

زړونه خو بن کړه د اینکی ده د رښتیا | ملګره پیا باندی تیرند پیجفا
دخدای کور مورانو په پرستمو | دخدای کور و ګنیدز ړه په دی صفا

ولہ

په دنیا ن پیغم اخته وی عاشق نه دی | هغه څوک دخدای دینی لایق نه دی
یا بد ځان یا بدجانان کا پرستند | څوک چه ځان ی نکا هیرخو صادق نه دی

ذکر دلوی واعظ ملا محمد حافظ بارکزی دا عالم د محمد اکبر بارکزی زوی دی
په پیښور کښی پیدا شوی او په کښته خوا کښی اوسی او علوم مروجه ی لوستی دی فقه کښی استاد دی
او په جامع کا نو کښی د جمعی په ورځ وعظ کا نو په واعظ مشهور سوی دی کله کله
په خطبه کښی هم اشعار وایی په قول نصیحت دی یو کتاب ی کښلی دی چه نوم
ی دی تحفه واعظ او بل کتاب ی د تقوا او زهد وعظ نه کښلی او خلقو ته
ی امر په معروف او نهی منکر کړی دی محمد حافظ واعظ پر ښتیا ویلو مشهور دی او

وسطه شاه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پادشاه اولو یا نو هیڅ کښې هم د خدای امر ښکاره وایی او بې پروا نکوی پطریقت کښې د میان نور محمد صاحب مرید دی او تدریس کا د علماوو فقه په قندهار کښې طالبان د علوم ی له مجلس فیض موږی او په حلقه د تدریس ی ځای جوړ وی دا وعظیه بدله ما را وا جیښند او نقل یې کړه له تحفه د واعظ څوک چه مسلمانان ی و لولی

بدله وعظیه

کم بخت مکړه پر دنیا د ونگوون — کړی زړه عوا یې د جنت گلوون

کم بخت موږ یو میلمانه پر دنیا — وطن موږ دی آخر ځو پر شتیا

هم به ښند بل سی د اعلام په عقبا — نو له سره اوډ کی پامان ځانون

کم بخت مکوه حرام چه بد دی — چه کړی حرام سخه باطن کی دد دی

اعمال ی ما له تولو عقبا کی رد دی — په تویه ورځ به ی وی تور مخون

کم بخت مکوه حرص قرار سه — تا د رب کوه صبور پیکار سه

څو ښند د دین ور په پیدی کار وبار سه — په بې فتو ښی منی پیدا سو دون

کم بخت مخه د حرام پر لوری — خدای به د وتا نه په غضب وگوری

کد بکلا نه په عواری بنایته ښی خوری — بې ځای امر د ده بې پروا پیلون

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د نصرالدین خان اندړ. نصرالدین خان د محمد زمان خان زوی دی چه پزمانه کښی د پادشاه تیمور شاه صاحب له غزنی راغی او پقینه لار شاکن سو په مقتضا د طبع صافی یو څه مدت د صدر دوران بهادر خان ورسید او په یلک د ملازمانو د پادشاه ظل الله منسلک سو ځکه چه شجاعت او بهادری ئې په طینت کښی وه نو په دلبروری د پادشاه او بهادر خان عالیشان لحظ اعزت د موند او د مستقیم طبعانو سره آشنا سو نصرالدین خان اندړ پسند اشعار وایي او زموږ د زمانی لموزونو تانو څخه ګانه سی دیوان د اشعار و لری او نصر تخلص کا الحق چه نصر پیزرم او بزم د نصر خاوند دی او دیارانو او موزونانو په منځ کښی مقبول په دی کتاب د ده یو د بدله په یادګار کابزم چه نصراند د ده لیاد خالی نه وی

بدله د نصرالدین خان

د نغوار عاشق ژړا مدام وی د اشکار دنیا ‖ کړوی په پتید خوله بهلاعندی ګفتار دنیا

د نغوار عاشق مدعا داده که ژړا کی نا ‖ په ورشکاره خپله زیبا مخ دلربا کی نا

په خپل وصال کئ خوشحال محبوبا کی نا ‖ بلبڅ نغوریځ بهند عندا امیدوار دنیا

د دی مینو پنږه خدای بلا کړه او روان دی ‖ په وزړبیشی دی نغوار ید ډیر عون دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو به آرام په درسته شپه کا مذي خوبون دي
ددي مينو پر زړه رب النبي داغون دي
ښرا کا او په نا رو پفر یا دون دي
عاشقانو زړه ی مات کا نرغیبي دنیا
په دوصال پا منید هر عاشق اوسیږي دنیا
د مینانو وصال عین لوی اختر دنیا
د بلیتون اور دي چه په سوی درست ځیګر دنیا

پر مینانو هره شپه دغم تا تار دنیا
چه په ارمان د ښایسته زیبا محزون دي
هو چه عاشق سی د هغو کله قرار دنیا
هو پر ښیښه باندي پتري کله جوړیږي دنیا
کدي دا نوي عاشق هر ساعت بیمار دنیا
یو خو ور نظر له ځیني بخته مردود دنیا
هیڅ نجوریږي د بلیتون کاري پر یار دنیا

ذکر د برګزیده احد ملا نور محمد غلجي مشهور دي په غلجي او په غلجو کښي توخي دي د ملا یار محمد زوي دي او س په پیخوا ی کښ اوسي علوم شرعیه ی ویلي دي و تدریس کا په عمر ډیر پوخ سړی دي اتیا کلن او د قندهار پښا وکښي پنځه کاله د خاندان عالیشان د حاجي میرخان دا رتیتو او کوتیتو نجونو استا دو او معوخدرا تو د سرا پرده عصمت ی درس کا ملا نور محمد اشعار هم لري یو کتاب ی کښلي دي چه نامه نافع مسلمین او په دی کتاب ی احکام شرعیه بیان کړي دي دا کتاب ی کښلي دي په نامه د پادشاه جمجاه شاه حسین او له معتبر دکتابو د فقه دا اخلاق ی انتخاب کړی دي ملا نور محمد اوس په پیخوا ی کښي تدریس کا شلمود شریف

او بخاری شریف او هدایه او کنز او طریقه محمدیه او نور مروجه کتب په تدریس لولی

دا نظم ورته دی په نصیحت کښې مخمس

نظم د نصیحت

ته مومن ژوندی په دین سی زما یاره | ته ژړا فریاد کوه په خو کوکاره
استغفار زیاتوه کوه د ځان دپاره | ته هم ځان ساته پناه غواړه له ناره
بیداری کړه په سحار کښې زما دلداره

زه وتا ته وایو ویی کړم زما وروره | په سحار بیداری کړه آخر د ګوره
ابد ته سی پچیا نګښی یا په اوره | چه ستا حال به په قبر رنګ سی له ګوره
بیداری کړه په سحار کښې زما دلداره

په هر وقت له مسلمان دلداری کړه | ویښ در حیم شپه کښې ډیره بیداری کړه
هم په خپل صورت وژاړه هم زاری کړه | د اخپل ځان لکه حباب تری بیزاری کړه
بیداری کړه په سحار کښې زما دلداره

ته دروغ الا بلا مکړه دنیا کښې | داد زیان دی زما جان په عقبا کښې
ستا ډیر سود دی در ته وایم شرپا کښې | ګناهه خلاصی ډیر دی په دعا کښې
بیداری کړه په سحار کښې زما دلداره

ته د خدای الحکمه مدغوره غاړه | نیک اخلاق کړه ته طلب د بدخوی واړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تضرع کړه ضبل صورت کړه وچه ناره | تر لا څه خو ی جو سوی تن ویجاړه

بیداری کړه پیسهار کښي زما دلداره

خدا امید کړه د رحمت تر څه جان | د رحمت دروازه خلاصه ده جانان

هر سهار رحمت نازل سی له اسمان | مغفرت پیسهار غواړه له رحمان

بیداری کړه پیسهار کښي زما دلداره

ذکر د شاعر ظریف حافظ عبداللطیف اڅکزی د اشاعر په مجمع کی د وفضلا سرامد دی او په ظرافت کی هم یا صل د بوستان دی پلاری غلام محمد نومیدی قندهار ته راغی په ماشوم کښي او سیدی عبداللطیف له کوچنیوالی تعلیم شروع وکړه قرآن شریف ی حفظ کا او خلکه چه طبع لطیف ی درلوده نوی ډیر خوانه اشعار و ویل مشعر کی طبع ظرافت ته مایله ده نو بیا هم هسی قصی او حکایتو ونظم کا چه او رید و نکی عبرت حاصل کا و پند و نصیحت دی په ظرافت کی مفید و رمونده کا او هر کله مجلس د اشنا یا نو په ظرافت د ده مسرور وی کاتب الحروف کله کله دی دین او اشعاری اروی او سرڅو ښه کالو دی او سره دی په عمری پوه دی نو ځوانی سرتر کا او مجلسیان ی په صحبت نشاط بیامومی پیچا او کښي اشعار ارتجالاً لولی او قصی کا فقیر کاتب الحروف د غه یوه قصه د ده یدی تر اندی کښي نقل کا په کتاب له ظرافت هم خالی نوی

تضرع

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقصد د سوی او داوبش

عکس وسینی یاران دادا وبش او سوی مقصد سوه
خورا دیره خوبه سوه

یو سوی داوبش اشنا سو
بیجده ی همرا سو

یاری بری کولد یو لد بلی یا را ند سوه
خورا خوبه مقصد سوه

او بش وویل پیه سوی
ای زمایاره نیکخوی

بی تامی بنادی منسد شپید او وریخ می پیا بند سوه
خورا خوبه مقصد سوه

بتول عمری صحبت کا
د سوی سری الفت کا

شیبدی بلیتون نکا یولد بلی مرکد سوه
خورا خوبه مقصد سوه

سوی و داوبش بکور کی
ژوندون ی پسرور کی

مقصد بری شروع کره هر سهار تو بد غز مد سوه
خورا خوبه مقصد سوه

سوی تل سلید داوبش و
دوستی کی د دیر پیهوبش

خپلوی سوه سی تینگه پیه بربری پند برمد سوه
خورا خوبه مقصد سوه

او بش هم عزت د سوی کا
ساتی د ابروی کا

دیارد زیه د پاره بد مقبول ند بلمد سوه
خورا خوبه مقصد سوه

یو وریخ سوی پیلمتیا کره
داوبش د یاری د اکم

خپلوان ی را جر کره لد و سوی بتو لد سلید سوه
خورا خوبه مقصد سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوبن راځي د سوي کور ته | یوغاري ولید پورته

وانګ په هسې شان وچې ندځاي یوه ګوښه سوه | څوراخوږه وقصد سوه

راوړي ی خوا ره وه | یوڅره وه لږ واښد وه

وا تعولد په ی راوړ لد د اوبن یوه ګولد سوه | څوراخوږه وقصد سوه

اوبن وربی ولاړي کورته | څلدی سنو پورته

سریا نوی ځای ندرلودی قولد شرمنده سوه | څوراخوږه وقصد سوه

سوریا نوبجعیت کا | باسوی ملامت کا

ول ستاو د اوبن څدی په دوستی سره توده سوه | څوراخوږه وقصد سوه

په بسوی اشنا داوبن سی | باید په لږ پېژوبن سی

داوبن دپاره بنایي په پیدا یوماتد سوه | څوراخوږه وقصد سوه

هرڅوک په یاراني کا | په پیل کا پیلغاني کا

هرچا لدنا سبد اشنایي او طریقه سوه | څوراخوږه وقصد سوه

په څوک مناسب کار کا | عبرت لدی ګفتار کا

لدچل تعزه سمد و هرچا پبد رااوږه دکاسوه | څوراخوږه وقصد سوه

ه ه ه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د رستم دوران سپه سالار عالی تبار زبدة الزمان سیدال خان ناصر
محمد هوتک له الف خان ناصر روایت کا چه سیدال خان د ابدال خان زوی او
بابری زی ناصر دی چه پلاری او سیدی یه د یله کښی چه دوازیځو اپسرېولګای
دی هغه وخت چه سلطان ملخی توخی استقلال وموند او له غزنی تر جلدک
ی حکومت کا نو بابری زی د ابدال خان سره راغلل او په اتغری سکونت وکا
ابدالخان د عادل خان توخی سره یه هغه وخت له بیګلربیګی سره د قندهار چه د
صفوی پادشاه لخوا وجنګوند وکړل او ندی پرېښو چه پر کلات حکومت وکا
سیدالخان چه د ځوانی پلار زوی و لیښخاوت او شجاعت زبده د روزګار سو
او هغه وخت چه حاجی میرخان علیین مکان یقندهار کښی ګرګین خان بیګلربیګی
ووژه سیدال خان ناصر د پښتو د لښکر و سپه سالار واو دی نو ستلی وه علوم
مروجه لکه فقه تفسیر وفصاحت صرف ونحو او فارسی کتب چه د میرویس خان پیژونه
ځکه د صفوی لښکر د قندهار د خلقو انتقام ته راغلل نو سیدال خان ناصر
د حاجی میرخان لخوا د پښتو سپه سالار واو ځو واره ی د صفوی لښکر چه تر هغه
تیرو ورو ژل یدی هغو جنګو سیدالخان غالب او فاتح واو یه د زړوری او شجاعت ی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهرت وکا چه حاجي میرخان علیین مکان وفات سو نو سیدالخان عالیشان
وشاه محمود سپه سالار سو او پر اصفهان ئې یرغل وکا د صفویانو په جنګو پر لتو لو
میدانو غالب او فاتح سو خوی اصفهان فتح کا او د دښمنانو ئې مقهور دې
نقل کا چه سیدال خان نامی په هغه وقت چه په جنګو ئې ګرفتاری بنده وه
او له حیص و بیص ئې فراغ و اشعاری ویل او د عشق سند ئې هسې کښلی او س
چه په مهما تو د امور په اصفهان کښې بخت دی د شعر ویلو فرصت ئې نسته
او ور ځې ئې تیرېږي په هسې جنګو چه رستم هم ځنې ډار کا د سیدال خان
له اشعارو تحفه د غه بدله بیخي اندکښې کاښم چه د اکتاب د ده له ذکر خالي
نوي او د دې خان عالیشان بذکر مزین وي

بدله د سیدال خان عالي مکان

یار ماله هسې ګرانسو + راتیر تر ټولو ځهانسو
تو رندو ېمم بیستر تو + جهان قبول راته جانانسو

وي زلفي د اوږدې کړي + پیریخ د را ضیري کړي
سرې اشرفي د په تندي باندې سپرې کړي + ګرزي په باغ کښې ګلونو ښکلي نخرې کړي

په ادرد وسوهم یاره راته اور تانه بوستانسو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مین چه اشنا یې مکا   شپېدو ریغ به کړیا یې ۵

نغمې د دستمګاره خوشحال زړون بزمځي کا + لنډې لړې د ورځیو د با نوعشق کا ی ؟

پرمارمي ګوره طلقه د دلبر د تیر نبان سو

مین پرلو یوغړو ځي   مرغوږ یدنیمو شپو ځي

د وزي ارو طن وطن پرینږدی پرځولوځي + فریادو ناري وکا پیا ورین پدغلیلو ځي

وصال ی نصیب نسو لوره زړه وک پد ارمان سو

ناري وهم عالم   دشپې ترصبحه ۳

ناتوان وبلیتون یم یوګرد نلرم دمه + بیتا مچه نفس نژری راځه زما دزړه بعد

نظر پرما غریب که ځه تا خون مي تا یځا نسو

شبنم پر ګلو سبکارې   زما اښکي دا ریت زارې

خوناب ځي ستا لغمه زما پد مخکې لاري لاري + تمام شپه لم نیره پېر دا پیاري نارک

سبکاره سوه چه مجنون یم لیونتوب مي اوس ښیا نسو

بوستان ښکې ښیادې   رنګین پد اوښکو زما دک

دزړه پرارګلګون دی چه بلبل بتماشا دی + یمینه تي زړه وښاد دی تد وایي ږیلدا د

نلي د بلبتون یم زه سید ال احمد بیا نسو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریمه برخه اند په بیان د هغو چه شعرونه ئي ویلي دي

ذکر د عصمت پناه نازو توخي هسې نقل کا چه نازو د سلطان ملخي توخي لور وه
چه تولد ئي په سنه ۱۰۶۱ هجري هغه ځای ته نزدې و چه تازي نومیږي سلطان ملخي
په هغه وقت د غزني تر حاکمه د اقوامو مشر و او په استقلال ئي حکومت کا معارض
او ساري ئي نه درلود او نازو په کوچني والي له میرمنو د پښتنو او سپین بږیرو علما و فتحه لوست
وکا او میره مخي ارتینزوده چه نا هیندي میراني او شجاعت او سخاوت تدبیران و
روایت دی له ثقه راویانو چه سلطان ملخي و سور غره ته نزدې په جنګ کښې وم
او حاجي عادل چه د نازو ورور و د پلار په انتقام نجنګ ته ولاړ کلا او کوري نازو
ته میرینو او په هغه وقت نازو توره پیدا کړه او د جنګي لیوتو انا مؤ سره ئي
کور او کلا له تاراک د دښمنانو وساتل ماته ضبل پلار حکایت کا چه نازو انا
په مینیمیتا او غریبانو مسافرانو چه پالنه معروفه وه او هر وقت چه په ژمي بد د
مسافرانو قافلي راغلي د نازو پر کلا ئي اول په سوه سوو میلمانه بدي روز ل
او دوی ترې ډوډۍ ورکوله پحاچه بد کالي نه درلود لباس ئي ورکاوه
او سخاوت نوم ئي له ضبر تر کوسانه خپور سو نازو پچ بالا د بنالم شاخان

خاوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

هوتک وه چه د کرم خان زوی واو د هوتکو بنا لم خیل چه من وریځ پادشاهی د قندهار او
اصفهان د دوی ده لدی شجره طیبه څخه دی او نازو څلور زامن درلود چه مشر ی
حاجی میرخان او نور عبد العزیز خان او یحیی خان او عبد القادر خان دی
سیی روایت کا محمد کاتب الحروف لیخکیل پلاره چه نازو انا عابده صالحه متقیه وه او خپلو
زامنو ته ئی په طول عمر په اوداسه شیدی ورکړی او چه علیین مکان حاجی میرخان
تولد سو خوب ئی ولید چه شیخ بیټنی رحمة الله علیه ورته وایی دا زوی بنه تربیت
کړه چه لوی سی لوی کاروان به وکا او په زیارت د بیت الله بنجات مشرف کا او لمسل
به ئی پیداسی پادشاهان چه دین به رواج ن کا نو حاجی میرخان چه وزیږیدی مور ئی
په پاکو عبادت سره لوی کا او د دین فرایض ئی په طول په اوسم کال ور ورسول
او هر کله به ئی ده ته نصیحت کا چه زوی په د شیخ بیټنی نیکه قدس الله سره په قول ستا پیغمبر
بنن دی لوی کاروان نو چه لوی شی د خدای عبادت او د خلقو خدمت کړه تر
خدای پیدا کړی ای د دی د پاره چه لوی کاروان تر سره کړی او خلق الله ته خدمت
ستا آرام وکا روایت دی چه حاجی میرخان علیین مکان به هر وقت ویل چه
زما مور ما ته د لوی کارو د کولو وصیت وکا زه باید هسی کاروان وکړم چه په
سنه ۱۱۲۰ هجری ئی تو هم د ظالمانو له ظلمه د خوره نوی مسجد د شکر وکړه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدای د اسې کار وو چې ماته مو رسپارلی وو او وصیت ئې کړی و داخو ښتا د عبادو
او بنده ګانو خدمت وچه ما تر سره کا زما پلار هسې وویل چه نارزو اما علاوه پر سخاوت
او شجاعت او عبادت تې بسې ارتیند ووچه د خدای تعالی فخر . بینا بجات ئې ډیر
اشعار ویل او یو دیوان ئې درلود چه د دوزره بنتو نه یکښې ده او بلتدی ئې سند لفات
اداکړي او د اسې ئې ویلي وچه نارینه ئې هم فسي ویلاک او د غه رباعي چه دنارو
اماده ماند حیلد پلار اروبه لی وه الحق چه بنه رباعي ده

رباعي

سحرګه وه د نرګس لیمه لانده | څاڅکي څاڅکي ئې لستر ګو څڅیده
ما ویل څه دې کښلي ګلو لي ژړا ئې | ده ویل ژوندي دې یوه خوله خندیده

رحمة الله علی الماضین کلهم الی یوم الدین

بکر د در شهوار عصمت حلیمه حافظه . حلیمه د خان علیین مکان خوشحال خان
خټک لور وه چه د عبدالله درخان خټک سره کړه خوکیده زما پلار هسې روایت کا
چه نه بنو تنه د لاس پیښه وقت د اپښتنه ژوندی وه او د خپل پلار په ژوندی
رو چه علوم ولوستل او بیا د شیخ سعدي لاهوري رحمة الله علیه مریده شوه او
هم پلار ئې عبدالقادر خان په لاس ئې بیعت د کا چه بخه هم د شیخ دوران

خلیفه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلیفه و روایت کا چه حلیمه بی بی فاضله او عارفه ښځه ده او په سرا پرده
د عصمت ناسته ده میره ی مذی کړی او د خالق عبادت کا او د خپل ورور عبد القادر
خان پکور کښی لوړو ښځو ته لوست ښل کا او قرآن عظیم ی هم پیاد دی زما پلار وویل
چه حلیمه بی بی په پښتو ښه اشعار هم وایی او خپل عمر سرا مد اقران ده
او موزونان د پښتو ی اشعار خوښوی د تصوف او طریقت کتب ی ټول
لوستلی دی او هسی وایی چه مشکلات د مثنوی شریف او مکتوبات د حضرت
امام ربانی قدس سره حل کوی د حلیمی په اشعار وکښی مجازی عشق نه ښکاری
بلکه ټول شعرونه ی د حقیقت پر لار دی او د محبوب حقیقی صفت کا دغه
یوه بدله ی زما پلار ما ته وویل چه پخزانه کښی داخلوم رحمة الله علیها

غزل

د آشنای لفکر خو سبد هسی شان شوم — پنو هیبت م چه ممتاز که فور جهان شوم

چه ی کړمه ستا پخپله سرفرازه — ثنا خوانه پخو زنگه در جهان شوم

په مجازی دا یاز ولاړی لز ړه مه — سربلنده د تر محمود غزنوی سلطان شوم

وهر جا و ته چه ګورم واړه دی دی — د جمال په ننداروی شادمان شوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

غیر فکر می لزره ندرا بهر شو | بیر خلیل د پر عدو باندی یکسان شوم

حلیمی د غماز مکر زیات لحد شو

چه دی بیل بیا ره نکا یه گمان شوم

ذکر د عارفه کامله بی بی نیکبخته داعصمت پناه او عارفه د الله د شیخ
الله داد لور وه چه قوم مموزی چه پداشتغر لبنی کورنی او پلار نیکه د مومن زیو.
مرشدان وه هسی وایی کاتب الحروف محمد چه زما پلار روایت کا چه شیخ
امام الدین خلیل غوریاخیل پخپل کتاب اولیای افغان هسی کښلی دی چه
شیخ الله داد لوی ولی وا ولوری نیکبخته چه پحقیقت هم نیکبخته عارفه منجه
وه علوم دینی ی ولوستل او پر ریاضت او عبادت د خدای عمر تیر کا په
سنه ۹۵۱ هجری په حباله د نکاح شرعی د شیخ قدم قدس الله سره راغله
سنه ۹۴۴ چه د خواجه محمد زاهد خلیل منی زی زوی وا او عارفه د خدای و په
سنه ۹۵۶ کی له بطن غوث الزمان قطب دوران شیخ میان قاسم افغان په بدنی
بن پیدا سو او دا شیخ په معرفت د خدای شهرت و کا چه په هند او پښتونخوا
مشهور سو نقل کا چه شیخ امام الدین هم د دی عرفا له اولاد دی او دی
کتاب د اولیای افغان هسی کاږی چه بی بی نیکبخته د خدای عارفه او زاهده

د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزماني ده يو کتاب ی ليکلی دی چه نوم ی دی ارشاد الفقرا او پد دی کتاب
ی ښي نصيحتونه په شعر ويلي دی، په فقراو عباد الله ته مفيد دی دا کتاب
په ۹۶۹ کال هجري تمام سوی دی او زما پلاري نسخه ليدلی وه په ښو کښې
هغه وقت چه دی تللی و ليغر د هغه ځاى دغه شعرونه له هغه کتاب ز ما
د پلار پياد وه چه ما د لته ځينې نقل کړل چه کتاب مي پيدا کړ د عارفه دوران
رنگين وی

مثنوي په نصيحت کښې

ښزړه ښادشي ای مومن	په ظاهر په باطن سپين
ظاهر زهد يا اخلاص کړه	ښزړه ټينګ شه له يقين
شکر صبر په هر حال کړه	خود نمای مه شه خود بين
ښه وروح به ښزړا يی	که خبر شي له سجين
سجين ځای د خود نمای	د ښی نماز او د ښی دين
له هغو ځنی امان راکی	يا اله العالمين

بل نصيحت و لها ايضاً

د ښدای حق ته غاړه کښېږده	نوری نوری دنيا پريږده

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیا پاتې له هر چا ده | په اخلاص کې څښتن لیږده
څو قوت لرې بیګا نکې | سر دیار په رضا کښېږده
ځان له به خوید تر غوږه | زړه په ذکر د یار بلیږده
کل دنیا به د بنده شې | اوس له بېرې څښتن ویږده
په تول غواړې حسابونه | که دا وینې که د میږده
دنیا ترک هسې که پوهې | دلقا په لوري پښې ږده

ولها ایضاً رحمها الله

په طلب یې و دربیږه | په خدمت یې هوسیږه
له جمله بدو نفرت کړه | و نیکي ته ولاړ یږه
په نیکي کښې اخلاص کړه | بدې مکړه و پوهېږه
په ګناه له دوار و ستر ګه | د باران په دود وریږه
په یارب العالمین | له ګناه را نتیریږه
خدای برحم پټا و کا | بېزار یو تر ژړیږه
بې پروا و خدا ستر مشد | له غضب د ویریږه
هر عذر فعل چه یې حق دی | په طلب یې و سنوریږه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د یرمنی د حسب او نسب بی بی زینب اطال الله بقائها

بی بی زینب د حاجی میرخان علیین مکان لور وه چه لدکوچنوالی ی
پحرم کی د عصمت او عفت لوست وکا لیلد سخه چه قرآن کریم ی
ولوست د احکام اسلامی او فقه کتابونه ی هم ولوستل او د فارسی
مشهور کتب ی ضبط کړل استاد علوموی ملا نور محمد غلجی دی چه دیر
عمری مخدراتو تد حرم درس لوستی دی هسی روایت کا چه بی بی زینب
ډیره هوښیاره او بیمهالتو د امورو عالمه ښځه ده او د پادشاه جنجاه
شاه حسین پا مورو کی تدبیرکا او هرکله پر ای صایب مشکلات د امورو حل کا
او پادشاه د زمان ی پجبز و عقل کا او لقایح ی اوری د ادر مشهوار د صدف عصمه
سند سند شعرونه هم وایی او د موزونانو او شاعرانو قدر کا د داوین د
شعرا هرکله لولی او لمضامین شیرین ی کام شیرین کا عمر لیعبادت
خدای او تلاوت د قرآن شریف تیر وی او مخدراتو د حرم د پادشا
ته درس او کسبل او لوستل ورسبیی نقل کا چه د شاه محمود جنت مکان
د مرگ حال قند هار ته را ورسید نو د پادشاه خاندان عالیشان لهولا عجز

(c) ketabton.com: The Digital Library

او محزز رالتو د بهرم ساندی او غلبلی کا بی بی زینب په واقعه د وروړ د وفات واوریدلو دیره غمجنه سوه او په تلاوت د قرآن او لمانځه ی تسکین وکا د تلی زړه او هسی ویرندی پویر د خپل وروړ مرحوم دومیله په زړه ی دلته نقل کوم خدای تعالی د مقول لا مزان عالیشان د پادشاه ظل الله ژوندی دلری او خوبش

مرثیه د شاه محمود جنت آشیان

پرنغ سو په وروړ تیر لدنیا سونا — قندهار واره پیڅرا سونا

زړه می په ویرکی مبتلا سونا — په شاه محمود لما جلا سونا

دا روڼ جهان راند تورتم دینا + زړه د بلیتون پتیغ کرم دینا

هوتک غمجن پدی ماتم دینا + دیاپهی تاج سو برهم دینا

په شاه محمود تیر لدنیا سونا — قندهار واره پڅرا سونا

خوان ومیړه د توری جنگ وننا + دلاور دکام پنام وننګ وننا

دښمن له ده پو بیو ژنګ وننا + پر میدان شیرو پالنګ وننا

افسوس په مرگ دده پخوا سونا — قندهار واره پڅرا سونا

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمودُ ندیوازی خور ژړی + پر مرګ د ښتو ل کلی کور ژړی
خپلوان لا شه پاچا د وروړ ژړی + لښکر سیاه د پلی سپور ژاړی

پښتون د ښتول یوا ویلا سونا   قندهار واړه پېژړیا سونا

اصفهان یا قد تاج نشکور عالمَ + په شاه محمود سوښ یګور عالمَ
د پښتون لمر سو تیاره تور عالمَ + راغئ د ښمن بلا پیغور عالمَ

چه پاچا ولاړ پښتون ګدا سونا   قندهار واړه پېژړیا سونا

لښکر سو چپو ر پښتون ملاړی اریان + پنځا وړ و ځای کا شاه محمود عالیشان
پا ته سو تخت و تاج د ښتول اصفهان + زړه ی راسو پر سو کا خوښی دښمنان

وایی پښتون اوس بې پاچا سونا   قندهار واړه پېژړیا سونا

اسمانُ بیاد شه ستم کا څرګند + و شلاوه تا چه د پښتون و پیوند
دښمن د بیاز موږ پوییر کا خورسند + په شاه محمود د کا پیغمبر کی بند

پرکور مو ویر شور و غوغا سونا   قندهار واړه پېژړیا سونا

هو تکو ژړی شاه محمود شه سونا + پښتو نتا سی لوی سپاه شه سونا
د اصفهان تر فراه شه سونا + پاچا چه وحشمت تباه شه سونا

د پښتو پرتم فنا سو نا   قندهار واړه پېژړیا سونا

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمود خوان دی ولی ولاړ لما + لیکنت ونه یج ته پرشه سوی جلا
اصفهان ولی پاتېر سونا لتا + سردار پور ته کړه په شکری اعدا
دښمن ولاړه بیا شاه خوا سونا قندهار واړه پڅرا سونا

او دم ناری د غم په کړینی فریاد + پښتون پیر ګ د شاه محمود سوبر باد
زړون په تل ما وباد ین سونا باد + د ساند و بنغ دی په راو پرینی باد
ماتم زده پیر و برنا سونا قندهار واړه پڅرا سونا

و روز مقرر د تا مولا کی جنت + در د کی تا ته پسله مرګ راحت
روح د وه سبا د پلوی ورځ د قیامت + مخ د وه رون د خدای پهمهر و رحمت
د خالق رحم تل پرا سونا قندهار واړه پڅرا سونا

ذکر د شاعره برگزیده زرغونه زرغونه د ملا دین محمد کاکړ لورده په پنجوا ی کښی اوسیده د اوپلاری ی وکا تحصیل د علوموا و د فصاحت الکلامی زده کړل او د فضیلو و اشعاری و لو شل زرغونه پنجواله د سعد الله خان لو رزی وه په نوریالی زمانی ی هدلود او لیکو ل د علم و هنر خاوندان و ماقد هی نقل وکا زما پلار په زرغونی د شیخ مصلح الدین سعدی رحمة الله علیه کتاب د بوستان لموژ ل په پښتو شو نظم که او نوم

ی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ی و بوستان د پښتو چه د کتاب ی په سنه ۹۰۳ هجری قدسی پاییدو ساده او تول نکات عارفانه او نصایح حکیمانه ی په پښتو کړل علاوه پر دی زرغونی نه اشعار او غزلون هم وویل او پر مره د فصحای شهرت وکا هسی چه موزونانو د روزگار به ی اشعار لوستل او د پښتو په بوستان بی سیر کا او ګلونه د پند او نصیحت به ی لتو لول هسی وایی چه زرغونه کما لداره ضبحهٔ و د خطای نورا ښنه وا و کاتبانو به ی لد حسن خط اقسام د خط زده کول زما پلار هسی وویل چه په سنه ۱۱۰۲ هجری ما د زرغونی په خط بوستان د پښتو ولید چه خپل اشعاری په خپل بند خط هسی کښلی و چه ملګری ی په خط تد عاجزی کا او د غه حکایت له نسخه کتاب زما پلار رحمة الله علیه بیا د و چه زه ی په خزانه کښی کا بم

حکایت له بوستان د پښتو

اوریدلی می قصه ده | چه لشانو هم خوبه ده
د اختر په ورځ سحار | بایزید چه د و رویداب
له حمام راوتلی | یکوښه کښی تیریدلی
امیری خاوری بیا لبام | راچیه کړلی ناپام
نیخ او سری سو ګکمه | پایرو بیخا ورو خبر

بابر چې تشکر کښېنوسو | د خپل ځان په پاکید وسو
پېدا زه ویرسیم د بل اور | پېدا پاور کی سهم نسکور
لا ایر و بد څه بد ورم | یا بد لب شکوه کوم
هو پو بانو ځان ایری کړ | لا لو ینی ځان پر یکړ
ځو کې چې ځان ند گهری تل | خدا ایتد نسی کړای کښل
دوی تل پکښی ار نده | لو ځبره پکار نده

تواضع بد سر لوړ کا
تکبر بد تل خوړ کا

ذکر د عفت همراه رابعه حال د دې شاعره ما ته ندی معلوم سوی خو لب څه چې منبکاره ده منجلې سی ده چې دا شاعره د قندهار ده او چې د رات د محمد بابر پادشاه ی ژوند کا سی وایی چې دا شعاری دیره و دیوان ی درلود د عذیوه یه رباعی ماته صدیق اورفیق محمد طاهر هجریانی وویلد پېدا زه ی دلته پنځر اند را نقل کوم

رباعي

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعی

آدم ی محلی وتدراستون ؟ | پاور دعلم ی سوی ایرون کا
دوزخ ی روغ کا پرمخ د مخکلی | لوم ی دبغد دلند بلیتون کا

خاتمه د کتاب په بیان د حال د کاتب الحروف

حقیر فقیر محمد بنوا ـ مولف ددی کتاب

آبای محمد زوی دداود خان زوی دقادر خان یعقوب هوتک په زمونږ کهول
صل ... مرغدوه چه زما نیکه قادر خان له هغه ځای راغی سیوری تر اوسه
وسیدی پسله ډیره مدت به تاتشاد نصیب او قسمت راغی دو قندهار ښخوا کښو
لیکای دکوکران استوګنه لوله او پیشه ی زراعت وه داود خان د پیر محمد ی
ویسن د ۲۷ کال په سنه ۱۰۵۸ هجري وفات سوا وپه سنغه کې چه کوکران
لومیری جنغ سو زما پلار چه داود خان نومیږي په کال ۱۰۲۹ هجري په غه کوران
زیږیدلی او په آوان د صباوت ی علوم لوستلی و او په خپل عصر په موزونانو

او فصحا وعلماو د نامه نیاوند و او د پیر محمد قندهار تللی و دکسی خرون او

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ډیر او پیښور او لوز ځایون ی لیدلی و یو وخت چه د خان علیین مکان
حاجي میرخان پیغند ارکښ دګرګین خان سره جنګونه کړل نو زما پلار هم په دغو
جګړو کی ملګری وو سره ځکه نو له قدیمه زما معرفت له دی خاندان د ډیر دی
او اخلاص ی لرم پېژنم پلار ی په ۱۱۲۲ سنه هجري په رضغوی پادشاه لښکری پرقندهار
راغلی نو د جنت مکان حاجي میرخان لخوا زما پلار د ولایت اولغزاو اوسیتان
او کلمنتان او نور ځایونو ی پیتانه د حاجي میرخان مدد ته راوغوښتل اوله هغه
پښتو سره ی مرکه وکړه او ډیر پیښانه د لوزندو او بارګزو او اسحق زوی لښکر
کړل د خان او پرخسرو خان ی یرغل وکا او په دغو جنګو زما پلار د حاجي میرخان
جنت مکان لخوا سپه سالار و پس له وفات د حاجي میرخان مرحوم مغفور
زما پلار په سنه ۱۱۳۶ هجري وفات سو او یکو کران د خپل پلار سره ښخ سو
دغه مرحوم رحمة الله علیه طبع مستقیم درلوده او کله به ی شعرونه هم ویل چه
دلته تیمناً دده دوی رباعی راوړم او دا رباعي په صنعت د تجنیس بې نظیر
دی او په فصاحت هم مثل نلری

رباعي

په دغه پز پرده کی او ور د مینی بل سی — په او ور بل ی لمبی کړی حال ی بل سی
و ور د مینی کله مری د زړه لا مینی — د او ور بل مینه کړ نل د زړه پتیل سی

رباعي

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعي ولد ایضاً رحمه الله تعالی

کدې وینې وینې تل څڅاڅي له زړه و تحفه — څوک چه وینې تا له ګوالو یا وپیره تحفه
د زړه له زړه کړه وینې وینې څڅاڅي — چه کړو د غم لویدلی ښالا کړه تحفه

اوس چه مې لږ حال د پلار او نیکه د کښیښ تر تفصیل حال هم کاږم او د خپل ځان منی
لیده ونکی بېخبر وم زما راتګ دی نابودی دنیا ته یعنی تولد مې واقع سوی و په
۱۱ د رجب المرجب سنه ۱۰۸۴ هجري یکوکران کښي او سن تو د تمیز و رسیدم نوی
پلار درس را اند شروع کا او تر اتلسم کال د عمر مې و لوستل احکام
د دین او فقه او اصول او تفسیر او د فصاحت علوم لکه قافیه او عروض او
بیان او معاني او نور چه زما پلار مرحوم وفات سو او زه په تقاضا د پادشاه ظل الله
دامت سلطنته شاه حسین را علم د فقه) ر باړ ته او تر اوسه په نظر کیمیا اثر
د پادشاه اسلام پناه د یم او هر کله په احسان او مرحمت د دې خاندان عالیشان
سربلند یم عمر مې تیر سي ی په لوستلو او کښلو د کتابو له مخته د جهان بلد بېهره ظل
او وزیر مې هم خوښي ګاه بلیدي اشغال و چه بل څه پدې اوقات د عمر چه مې تیر کړ
یو څو کتابونه مې وکښل چه یو له دغو تحفه دغه خزانه ده او نور دادي یو کتاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښلي دي په بیان د علوم د فصاحت چه خلاصة الفصاحت بالدې او بد
کتاب هم تول علوم د فصاحت په پښتو د خپلو پښتنو طالبانو د پاره خلاصه کړل
بل کتاب یې کښلي دي په بیان د طبابت او علاج چه خلاصة الطب یې نوم دی په
سنه ۱۱۳۶ هجري چه دغه کتاب د پادشاه عالم پناه مدظله مخ ته پېش کا
سل طلاوې یې ماته صله کا او مهربانه یې مراحم د پادشاه ددې فقیر غریب بېچ
د سر دي او ارکان د دولت ابد مدت هم پر دې فقیر د مرحمت نظر کا خاص بیا
ها در خان عالیمکان چه من د رخ نقد هر د غرباو په سر ظل د رحمت دی فائق
دی عمر د پیر کا مالدیو دیوان د اشعارو هم ستړ چه په دې وقت کې مرتب او مدون
سوی دی او غزلونه او قصاید او رباعي اړی کله چه طبع قاصر میل د شعر او دوینا
کا شروع کا بې هم او موزونان د روزګاري خو ښوي ځکه چه د حال د ستاینه
سپه نده او پوهان لدې کاره عار کا نو پیغزاندکي مې خپل احوال وکیښ چه
دی کتاب و پیونکي ما ته دعا وکا او هر وقت مې په دعا یاد کا خپله یوه غزل
هم د الله د منوتي یطور کتاب هم چه پر صفحه د روزګار ـ یادګار روی نوز
اشعار یې په دیوان کښې پېښماس دي شایقان د علم او شعري لدیوان لولي

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل د کاتب الحروف غفر الله ذنوبه

ساقی پاڅه د سره ملو ډک یو جام را
ستا لغم ناآرام یم آرام را

بیا به بیو د ښکاره رندانو ځکه مه
پیر لی سو د خوبی ښه پیغام را

دنیا پاتی ده بنادی مو یو گړی ده
یو گړی می خوبی کړمی کړی انعام را

د بلیتون پټاریکو کی می زړه شین سو
رڼا لمر د جام د میو تل ظلام را

ناکامیو د دنیا می کام را تریخ کا
چه می خوږ کا کام تر څه دوما ناکام

نه فقط ستړه مستی ستړ رندی شه
چه یم رند بخه او بد علی الدوام را

پاو بوی سو ریزی گی لبن څه رانو ډکه
محمد تد اوړه ډک یو بی جام را

تمت الکتاب بعون الملک الوهاب اللهم اغفر وارحم لکاتبه ولقارئه ولمن نظر فیه علینا
والصلوة والسلام علی رسوله محمد وعلی آله واصحابه اجمعین کتاب تمام سو
پوره د جمعی ۲۴ د شوال المکرم ۱۱۴۲ سنه هجری بقندهار ښار او مولف
محمد هوتک هم فارغ البال سو الحمد لله حمدا کثیرا

بتاریخ دهم ماه ربیع الاول سنه یکهزار و دوصد و شست و پنج هجری گذشته بود

(c) ketabton.com: The Digital Library

از هجرت رسول خدا صلی الله علیه و سلم بدستخط حقیر فقیر بشیر الفقیر

نور محمد نوتی برای عالیجاه رفعت جایگاه سردار عالی تبار سردار

میر دل خان قلمی گردید   هر که خواند دعا طمع دارم

زانکه من بنده گنهگارم   این کتاب را افقر الناس محمد عباس

قوم ... در شهر کویته بلوچستان خاص از برای عالیجاه تجارت نشان

حاجی عبدالاکبر قوم ... قلمی کرده ۱۳۰۲ سنه هجری باشتیاق تمام قلمی شد

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library